

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Β' ΤΕΥΧΟΣ 59ον

8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1926

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Κύριον άρθρον

Ἐξωτερικὴ ἐβδομάς

Ἐσωτερικὴ ἐβδομάς

Οἰκονομολογικὴ ἐβδομάς

Διευθύνσεως

Στεφάνου Σκουλούδη

Ἐπαρ. Μαλαίνου

Πέτρ. Ε. Γαρουφαλιά

Δημ. Σωτηρίου

Δέδε Φασιλῆ

Ἐκπαιδευτικὸς

Ὁ Κομμουνισμὸς καὶ ἡ Ρωσικὴ Νεολαία

Ταγματάρχου Ντὲ Σιδριέ

Ἡ μεγαλειτέρα ὑπηρεσία

Ἐπὶ μνηῶν Πρωθυπουργία

Ἐπὶ τῆς Δημοτικῆς ἐκλογῆς

Ἡ νομισματικὴ κατάστασις

Ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς Ἑλλάδος

Τὸ ζήτημα τῶν Πυροπαθῶν Σμύρνης

Ἐκπαιδευτικὰ

Ὁ παγκόσμιος πόλεμος

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δραχ.	150
ΕΞΑΜΗΝΟΣ		75
ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς)	£	1
ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολάρια	5

Ἐξάμηνοι συνδρομαὶ ἑξωτερικοῦ καὶ τρίμηνοι ἐσωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαιτέραι συμφωνίαι.

— Τὰ ἐμβλήματα ἀπευθύνονται δι' ἐπιταγῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται ν' ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 8

ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΕΞΠΡΕΣ ΚΟΜΠΑΝΥ ΙΝΚ.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΑΔΙΟΥ (Μέγαρον Καραπόρου).

ΥΠΟΚΑΤΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΟΔΟΣ ΦΙΛΩΝΟΣ 44.

105 ΚΛΑΔΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΓΙΚΟΣ

Εκτελείς Τραπεζιτικών εργασιών πάσης φύσεως, Άνοιγμα πιστώσεων έναντι φορτωτικών εγγράφων. Λογαριασμοί καταθέσεων ήψεως και επί προθεσμία εις δραχμάς και ξένα νομίσματα. Έκδοσις πιστωτικών Έπιστολών, μεταβίβασις Ταχ. και Τηλεγραφ. Έντολών Πληρωμών, Έκδοσις ταξιδιωτικών Έπιταγών της «Αμερικαν Έξπρες» (Traveler's cheques).

Ιδιαίτεροι εύκολοι παρέχονται προκειμένου περί Έκτακτών εις Δολάρια και άνοίγματος πιστώσεων έναντι φορτωτικών εγγράφων εν Αμερική. Διαθέτουσα τέλειον δίκτυον Έποκαταστημάτων άπινταχού του κόσμου, εξασφαλίζει ταχείαν την έκτέλεσιν πάσης φύσεως Τραπεζικής εργασίας.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

• Εν Εύρώπῃ. Λονδίνον, Λίβερπουλ, Σαούθαμπτον, 1^α εκώβη Έδιμβούργον, Παρίσιον, Χάρβη, Μασσαλία, Νίκαια. • Εντεράκιον, Λουκέρνη, Ζυρίχη, Άμβέρσα, Βρυξέλαι, Γένη, Νάπολις, Γένοβα, Φλωρεντία, Βερολίνον, Άμβούργον, Βιέννη, Άμστερνταμ, Ρότερνταμ, Κοπεγχάγη, Κωνσταντινούπολις.

• Εν Ινδία. Καλκούτα, Βομβάη.

• Εν Κίνα. Χονγκόγκ, Σαγκάη, Τιετσίν, Πεκίνον.

• Εν Νοτίῳ Αμερική. Βολπαράϊζο, Μοντεβίδεο, Μπουένος Άϊρες.

• Εν Ιαπωνία. Γιοκοχάμα.

• Εν Φιλιππίναις. Μανίλα.

• Εν Αιγύπτῳ. Κάϊρον.

• Εν Παλαιστίνη. Ιερουσαλήμ.

• Εν Ηνωμέναις Πολιτείαις 30 υποκαταστήματα.

• Εν Καναδά. Μοντρεάλ, Τορόντο, Γουινιπεγκ.

2ον ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΔΙΩΝ

Έξασφαλίζει πᾶσαν εὐκολίαν εις τοὺς ταξιδεύοντας.

ΕΤΟΣ Β.

8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1925

ΤΕΥΧΟΣ 59ον

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝ. ΜΑΛΛΟΣΗΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

6—11—25

Ἡ Κυβέρνησις δὲν ἠθέλησεν εἰσεῖν νὰ καταστήσῃ γνωστὰς τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐπὶ τοῦ ἀνακινήθεντος μετὰ τὴν δημοτικὴν ἐκλογὴν ζητήματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς συμμετοχῆς τῶν προσφύγων εἰς τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς. Ἀλλ' οὔτε καὶ οἱ πλεῖστοι ἐκ τῶν ἡγουμένων τῶν πολιτικῶν κομμάτων προσέβησαν ἀκόμη εἰς σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο ἀνακοινώσεις.

Καὶ ὅμως ἐκ τῆς λύσεως αὐτοῦ κυρίως ἐξαρτᾶται ἡ ἀνόμενος διεξαγωγὴ τῶν ἐκλογῶν καὶ συνεπῶς καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐσωτερικῆς ὁμαλότητος. Διότι ἐφ' ὅσον ὁ προσφυγικὸς πληθυσμὸς θὰ δύναται, ὅχι μόνον νὰ ἐκλέγῃ τοὺς ἰδιοὺς τοῦ ἀντιπροσώπους—ὅπως πρέπει πράγματι νὰ τοὺς ἐκλέγῃ—ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκμηδενίσῃ ὁλοσχερῶς τὴν θέλησιν τῆς γηγενοῦς πλειοψηφίας, διότι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀκριβῶς κατενεμήθη καταλλήλως ὑπὸ τῆς «Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922», εἶνε ἀσφαλῶς ἀδύνατον ν' ἀποκατασταθῇ τὸ αἰσθημα τῆς πολιτικῆς ἰσοτιμίας καὶ συνεπῶς ἀδύνατος καὶ ἡ παγίωσις ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου.

Ὁ ἀντιβενιζελικὸς πολιτικὸς κόσμος εἶχεν ἄλλοτε σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἐντοπίζει τὴν πολεμικὴν του καὶ τὰς ἀξιώσεις του εἰς τὴν ἀνασύνταξιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων. Ἀλλ' ἡ ἀνασύνταξις καὶ χρονικὸν διάστημα ἀρκετὰ μακρὸν ἀπῆλθε καὶ εἰς ἄλλας ἱκανὰς προσέκοπτε δυσχερείας.

Διὰ τοῦ ἀποχωρισμοῦ ὅμως τῶν προσφύγων εἰς ἰδίους ἐκλογικοὺς συλλόγους ἢ ἀνασύνταξις τῶν καταλόγων ἀποβαίνει περιττή. Διότι ἐὰν εἰς ὁρισμένας 4 ἢ 5 περιφέρειας, ἐνθα ἐγκατεστάθησαν πολυάριθμοι πρόσφυγες, περιορισθῶσιν οὗτοι εἰς μόνην τὴν ἐκλογὴν τῶν ἰδίων ἀντιπροσώπων, οὔτε κίνδυνος νοθείας θὰ υφίσταται, ἀλλὰ καὶ ὁ προσφυγικὸς κόσμος θὰ ἐκπροσωπευθῇ ἐν τῇ μελλούσῃ Βουλῇ κατ' ἀκριβῆ ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ καὶ διὰ προσώπων τῆς πραγματικῆς ἐμπιστοσύνης του. Θὰ ἐξαλειφθῇ δὲ ἀκόμη οὕτω καὶ πᾶσα αἰτία προστριβῶν μεταξὺ γηγενῶν καὶ προσφύγων, συντόμως καὶ ἀκωλύτως τοῦ λοιποῦ ἀποκαθισταμένης τῆς ἐθνικῆς ἀλληλεγγύης.

Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἤδη ὑπ' ὄφιν τῆς τὰ ἐκατέρωθεν ἀναπτυχθέντα διὰ τοῦ ἡμερησίου τύπου ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦτου ἐπιχειρήματα. Καὶ ἔχει ἀκόμη κατάδηλον τὴν πρόθεσιν τοῦ βενιζελισμοῦ, πειρωμένου ὅπως ἀπαξ ἔτι ἐπιτύχῃ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν προσφυγικῶν ψήφων πρὸς κομματικὴν ἐπικράτησιν ἐν πλήρει ἀδιαφορίᾳ περὶ τῶν ἄλλων συνεπειῶν. Συνεχίζουσα δὲ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματός της, ὀφείλει ἀναποδράστως νὰ καταλήξῃ καὶ εἰς τὴν ἀποκέντρωσιν τῶν προσφύγων ἐν τῇ βεβαιότητι, ὅτι μόνον οὕτω θὰ ἐξασφαλίσῃ τελικῶς τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Αί τελευταίαι συνεδριάσεις της Κοινωνίας των Εθνών απέδειξαν ότι δύναται να θεωρηθή ως ενέχον πραγματικήν αξίαν και ουχί μεταφυσικήν ο διπλωματικός ούτος οργανισμός. Το γεγονός ότι δύο Κράτη περιελθόντα εις πολεμικήν έριδα έσπευσαν να καταθέσωσιν τὰ όπλα εϋθύς ως έλαβον σχετικήν πρόσκλησιν παρά της Κοινωνίας των Εθνών και να υποταχθούσιν ασυζητητέι εις την κρίσιν και την απόφασίν της αποτελεί έν καλόν προηγούμενον το όποιον επιτρέπει πάσαν ελπίδα διά την έν τῷ μέλλοντι ειρηνευτικήν δράσιν αϋτης.

Όσον άφορά την εξέλιξιν του έλληνοβουλγαρικού έπεισοδίου αί τελευταίαι πληροφορίαι άναφέρουν ότι τὰ μέλη της όρισθείσης διά την ένέργειαν έπιτοπιών άνακρίσεων έπιτροπής άναχωρούν συντόμως εκ Γενεύης κατευθυνόμενα εις την έλληνοβουλγαρικήν μεθόριον. Κατά τας παρεσχεθείσας προς την έν λόγω έπιτροπήν όδηγίας ύπο του Συμβουλίου της Κοινωνίας των Εθνών όφείλει αϋτη να προβή εις τόν καθορισμόν του γεγονότος τίς όπηρξεν ο πρώτος έπιτεθείς ως και εις τον καθορισμόν του ποσού των καταβλητέων άποζημιώσεων και την διατύπωσιν σχετικών προτάσεων χαριν της άποσοδήσεως έν τῷ μέλλοντι παρομοίας φύσεως έπεισοδίων. Περαιτέρω έπίσης εις την έν λόγω έπιτροπήν πλήρης έλευθερία ένεργείας διά την ύσφ το δυνατόν έντελεστέραν διαξαγωγήν του άνατεθέντος αϋτης έργου. Η ύποβληθήσομένη έκθεσις θά έξετασθῇ ύπό του Συμβουλίου της «Κοινωνίας» κατά τόν προσεχῆ Δεκέμβριον.

Χαρακτηριστική έπί του άνωτέρου έπεισοδίου είνε η άρθρογραφία του άγγλικού τύπου. Οί «Ταίμς» εκφρίζουν την έλπίδα ότι μέχρι της εποχής εκείνης ο εκ του έπεισοδίου προκληθείς έρεθισμός της δημοσίας γνώμης τόσο έν Ελλάδα όσο και έν Βουλγαρία θά έχῃ όντως παρέλθῃ έντελώς, θά δυνήθωσιν έπομένως αί ένδιαφερόμεναι Κυβερνήσεις να έκτελέσωσιν άνευ ύπεκφυγών τας σχετικές άποφάσεις του Συμβουλίου. Τοϋτο αποτελεί προφανώς προειδοποίησιν προς άμφότερα τὰ Κράτη όπως μη συζητήσωσιν έπί των έπιβληθισμένων εις αϋτὰ όρων, άλλ' όπως σπεύσωσιν να έκτελέσωσιν αϋτούς. «Έχουν τὰ πάντα να κερδίσουν» γράφουν οί «Ταίμς» εκ μίως άνεπιφυλάκτου ύποταγής τοϋθ' όπερ βεβαίως σημαίνει ότι θά χάσουν πολλά άν

δέν ύποταχθούσιν άσυζητητέι.

Όσον άφορά την έρευναν των ξένων στρατιωτικών άπολούθων, κατ' άνακοίνωσιν της αρμοδίας στρατιωτικής άρχής γνωρίζομεν ότι εξακολουθεί εις την περιοχήν των Πορροίων και του Δεμίρ-Ισάρ προς έξοκρίβωσιν των άφορμών αϋτινες έπροκάλεσαν το έπεισόδιον. Λέγεται έπί του ζητήματος τοϋτου ότι δέν ήδυνήθησαν άκόμη οί ξένοι στρατιωτικοί άκόλουθι να καταλήξωσιν εισέτι εις έν συμπέρασμα. Οί Βούλγαροι έπιμένουν ισχυρίζόμενοι ότι άφορμή της ρήξεως ύπήρξεν η από μέρους του φονευθέντος Έλληνος στρατιώτου άποπειραθείσα διάβασις των βουλγαρικών συνόρων. Άλλ' είνε εύκολον να άνατραπή ο ισχυρισμός οϋτος, δεδομένου ότι το πτώμα του Έλληνος εύρέθη έπί έλληνικού έδάφους. Είς τ' άνωτέρω ως προστεθή και η ένδιαφέρουσα πληροφορία ότι λόγω των συχνών έπιδρομών των Κομιτατζήδων εις Δοδρουτσάν, των ο ποιών η δράσις ένεπαθή έσχάτως εις βαθμόν έμπνέοντα πολλὰς άνησυχίας, η Ρουμανική Κυβέρνησις άπεφάσισε να ένισχύσῃ τας προς την Βουλγαρίαν μεθοριακάς φρουράς δι' ισχυρών δυναμειών στρατού και χωροφυλακής.

Προς την Έλληνικήν Κυβέρνησιν έγένετο παρά των ένταχθθα προσθεντών των Μ. Δυνάμεων ύποδείξεις περί άποδοχής Συμφώνου βαλκανικής διαιτησίας. Είς άπάντησιν ο Έ.πουργός των Έξωτερικών έδήλωσεν άποδοχήν από μέρους της Έλληνικής Κυβερνήσεως.

Έν Δυνασκή τὰ γαλλικά στρατεύματα προέδρουν εις βομβαρδισμόν της πόλεως. Το γεγονός τοϋτο έτχε δυσμενή αντίκτυπον διά το γαλλικόν γόητρον.

PROBUS

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Και λόγω πληθώρας ύλης και διότι αί δηλώσεις και άντιδηλώσεις των κ. κ. Αρχηγών του άντιβενιζελισμού έξοκολουθούν να πληροϋν τας στήλας του ήμερησιου τύπου, η «Ν. Έποχή» δέν έμφανίζει ια του σημερινού της τεύχους «έσωτερικήν εβδομάδα». Είς του προσεχούς τεύχους την «έσωτερικήν εβδομάδα» θά περιληφθούσιν όλα τὰ γεγονότα άτινα άπασχολούσιν την δημοσίαν γνώμην, ιδιαίτερα δέ τόν άντιβενιζελικόν κόσμον.

Η ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ...

Προκαλεί αισθήματα βαθυτάτης άπογοητεύσεως εις πάντα άκραϊφήν ιδεολόγον άντιβενιζελικόν η διαπάλη των τελευταίων ήμερών μεταξύ των ήγετών του όμοφρονος πολιτικού κόσμου. Η «Νέα Έποχή» δέν φρονεί ότι η άποτυχία του κ. Σπ. Μερκούρη κατά τας τελευταίας δημαιορεσίας, ύπήρξεν άφορμή τόσοσν σημαντική ώστε να προκαλέσῃ ένα τοιοϋτον εμφύλιον πόλεμον μεταξύ όμοφρόνων κομμάτων και μίαν τοιαύτην διαίρεσιν συνεπαγομένην άνεπανορθώτους καταστροφάς δι' αϋτην ταύτην την ύπαρξιν του άντιβενιζελισμού.

Ο κοινός έχθρος έλησμονήθη. Ο άγων διά την άνάκτησιν των λαϊκών έλευθεριών παρεμερίσθη, και όλοι συζητοϋν και δέν άσχολούνται δι' οϋδέν άλλο, πλην της παρατάξεως έπιχειρημάτων άν συνέφερον εις το νόημα η ύπόδειξις και ύποστήριξις του άλφα ή του βήτα ύποψηφίου Δημάρχου, ώσαν ο άντιβενιζελισμός να ύφίσταται και να δρᾷ με άναντικειμενικόν σκοπόν την άλωσιν της Δημαρχίας Αθηνών.

Η άπογοήτευσις είνε γενική. Γηραιός πολιτευτής, πρωθυπουργεύσας κατά τὰ τελευταία έτη, έκδηλών βαθυτάτην την όδύνην του έπί τῷ φαινόμενῳ τοϋτω έλεγε σχεδόν δακρύων, προχθές προς τόν διευθυντήν της «Ν. Έποχής» τὰ εξής βα-

ρυσήμαντα :

— «Έάν ο άντιβενιζελικός πολιτικός κόσμος δέν συνετισθῇ, άν δέν συνέλθῃ εις εαυτόν, άν δέν άποβλέψῃ προς την Νίκην ένθουσιώδης άν δέν λησμονήσῃ τὰ σφάλματα του παρελθόντος, έχόμενος ενός μόνον ιδανικού, του ιδανικού της άντι πάσης θυσίας έξασφαλίσεως της Νίκης κατά τας προσεχείς βουλευτικές εκλογάς, ήτις θά έξασφαλισθῇ μόνον διά της γενικής Ένώσεως εις μίαν ένθουσιώδη ισχυρόν και άκατάβλητον παράταξιν, τότε οί φερόμενοι ως ήγέται του, άσכולόμενοι κατ' αϋτάς με την έπίδειξιν των κομματικών των στελεχών, ως άσכולιθούσιν εκ των προτέρων και με τας ένστάσεις τας όποι-
ΑΣ ΘΑ ΔΙΑΤΥΠΩΣΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗΝ ΤΩΝ ΠΡΟΣΕΧΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΑΥΤΩΝ!»

«Ας άκουσθούσιν οί λόγοι οϋτοι. Καί εφ' όσον ύπάρχει καιρός, οί πολιτικοί ήγέται, ως προσέλθουν εις μίαν έντιμον και καλής πίστεως συνεννόησιν. Θά είνε η μεγαλειτέρα ύπηρεσία την όποιαν θά προσφέρουν εις την Πατρίδα και εις την Έρραν Μνήμην των προσφιλών μας Νεογόνων.»

Η Νέα Έποχή

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Ός είχομεν προβλέπει κατά το παρελθόν έπταήμερον έπλήθις τιμών του ξένου συναλλάγματος όρειλούμένη εις την χαλάρωσιν των άνησυχιών διά την πολιτικήν κατάστασιν, άλλὰ και εκ προσφοράς συναλλάγματος ήν έπροκάλεσαν αί μεγάλαι τιμαί του προπαραελθόντος έπταημέρου. Η Κυβέρνησις προσπαθεί να έξεύρῃ τρόπον σταθεροποίησεως της δραχμής, άσφαλώς όμως θά προκόψῃ ως πάντοτε συνέβῃ μέχρι σήμερα, καθόσον συνεχίζεται το σύστημα των προχείρων λύσεων, άνευ βαθυτέρας μελέτης του νομισματικού ζητήματος. Αί άπότομοι διακυμάνσεις θά επαναλαμβάνωνται κατά περιόδους μέχρις ότου σχηματισθῇ σοβαρά αντίληψις του προβλήματος ήτις σήμερα δέν

ύπάρχει οϋτε παρά τη Κυβερνήσει οϋτε παρά τῷ κοινῷ. Επὶ τῇ έλπίδι έξυμνίσεως της συναλλαγματικής κινήσεως έπιτόπη η «έλευθερία άγοράς» διατηρουμένων των άπαγορεύσεων διά την άγοράν συναλλάγματος άνευ πραγματικής ανάγκης.

Διά Νομοθετικού διατάγματος έτροποήθησαν αί κείμεναι διατάξεις της φορολογίας έπί της καταναλώσεως του καπνού. Δι' αϋτών ήδύθη ο φόρος καταναλώσεως του μέρ καπνού και σιγαρέττων β'. ποιότητος κατά δραχμάς 12 ανά χιλιογράμμον, των δέ καπνών και σιγαρέττων α' ποιότητος και πούρων κατά δραχμάς 24 ανά χιλιογράμμον.

Τ.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΛΟΓΗΣ

Ἡ δημοτική ἐκλογὴ τῆς 25ης Ὀκτωβρίου ἀπετέλεσε τὴν πρώτην ἀπὸ μιᾶς ὁλοκλήρου πενταετίας ἀβίαστον καὶ γνησίαν ὁπωσδήποτε ἐκδήλωσιν τοῦ λαικοῦ φρονήματος. Ἡ ἐκδήλωσις δὲ αὕτη οὔτε ὑπῆρξεν οὔτε ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἐστερημένη πολιτικῇ ἐννοίᾳ. Διότι ἐφ' ὅσον τὸ ἀξίωμα τῶν δημοτικῶν ἀρχόντων εἶνε προεχόντως πολιτικὸν καὶ αἰρετὸν, ἡ περιβάλλουσα τοὺς εἰς τοῦτο ὑποψηφίους λαϊκὴ ἐμπιστοσύνη ἐκφράζει συνθηδέστατα καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰ μεγάλα κέντρα τὰς πολιτικὰς πεποιθήσεις τῶν ἐκλογέων καὶ οὐδὲν πλέον καὶ τόσον ἀποκλειστικῶς μάλιστα, ὥστε νὰ μὴ ἔχη τὴν σημασίαν οὔτε προσωπικῆς καὶ ἐκτιμήσεως πρὸς τοὺς ψηφίζομένους.

Εἶναι ἀληθὲς οὐ καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν ἐπεχειρήθη ὁ ἀποχρωματισμὸς αὐτῆς. Ἀλλ' αἱ προσπάθειαι αὗται ἢ ἦσαν ἀπλῶς ὑποκριτικαὶ πρὸς μικροκομματικὰ τέλη ἢ ἄλλως ἀπεδείκνυν μόνον τὴν κρατοῦσαν ἄνοιαν τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τοῦ τόπου. Καὶ εἰ πλέον ἀσυγχώρητον παραγνώρισιν τῶν διαθέσεων τοῦ λαοῦ, ὅστις μετὰ τὴν χρονίαν ἀναστολὴν τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν θεσμῶν ἐπελαμβάνετο πάσης εὐκαιρίας, καταλλήλου ἢ μὴ, καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς παρεχόμενης διὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐνοριακῶν ἐπιτρόπων, ὅπως ἐκδήλωσιν τὸ πολιτικὸν του φρόνημα καὶ ὁ ὁποῖος φυσικὸν ἦτο ὑπὸ ταύτας τὰς συνθήκας εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκλογὴν νὰ προσδώσῃ χαρακτηριστὰ πολιτικῶς ἐντονώτερον τοῦ συνηθούς.

Ἄλλως τε δὲ ἡ ἀποστείρωσις τῆς πρὸς τοὺς ὑποψηφίους δημοτικοὺς ἀρχοντας λαϊκῆς ἐμπιστοσύνης ἀπὸ παντὸς ἐκ τοῦ γενικοῦ πολιτικοῦ φρονήματος τῶν πολιτῶν ἐπηρρασμοῦ προϋποθέτει πάντως ἐκλογεῖς ὅχι ἐκ τῶν τοῦ κόσμου τούτου καὶ ἀποτελεῖ διὰ τοῦτο ψεῦδος χονδροειδὲς ἢ ἀξιολύπητον οὐτοπία, ἐξ ἧς εἰνων αἱ ὁποῖαι συχνότατα ἄλλως τε διαφημίζονται μετὰ στόμφου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν εἰσῆλθῃ καὶ ἐφαρμόζεται ἐν Ἑλλάδι τὸ δημόσιον δίκαιον τῶν στρατῶνων.

Αἱ ἀνωτέρω σκέψεις ἐπαληθεύονται πλήρως καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐκλογῆς. Ὁ λαὸς καὶ καθ' ἡν μερίδα συμμετέσχεν εἰς αὐτὴν ἔδωκε πολιτικὴν ἐννοίαν εἰς τὴν ψή-

φον του, πλὴν σπανιωτάτων ἐξαιρέσεων. Ἀλλὰ καὶ ἡ λαϊκὴ μερίς, ἡ ὅχι ἀσήμαντος, ἡ ὁποία ἀπέσχε τῆς ἐκλογῆς, ἐπίσης πολιτικὴν πρᾶξιν ἐνήργησε. Εἶναι δὲ διὰ τοῦτο τὰ ἀποτέλεσματα τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἄξια τῆς ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ τῆς ἐρεῦνης τοῦ πολιτικοῦ κόσμου.

**

Τὸ σημαντικώτερον τῶν φαινομένων περὶ τῶν ἐπιτροπῶν ἢ δημοτικῆς ἐκλογῆς εἶναι ἡ σημειωθείσα κατ' αὐτὴν αὐξήσις τῶν πιστῶν τῆς κομμουνιστικῆς ἰδεολογίας. Ὁ ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ κίνδυνος ὑποτιμᾶται συνήθως, κυρίως διότι θεωρεῖται ἀδύνατος ἡ ριζοβόλησις τῶν ἀνατρεπτικῶν θεωριῶν εἰς ἔδαφος πράγματι ἀπρόσφορον ὅπως τὸ ἑλληνικόν. Ἀναμειβόμενος δὲ ἐφ' ὅσον δὲν ὑφίστανται ἀκόμη ἐν Ἑλλάδι μεγάλα λαϊκὰ μᾶζαι ὁριστικῶς συνδέσασαι τὰ συμφέροντα αὐτῶν μετὰ τῆς τάξεως εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν, ὁ σχηματισμὸς κομμουνιστικοῦ κόμματος, ἔστω καὶ ἀπλῶς ὑπολογισμοῦ, ὀφείλει νὰ κριθῇ ὡς ἐντελὲς ἀνέφικτος.

Ἡ τοιαύτη ὁμως ἀντίληψις ἢ ἄλλως ἐπὶ τῆς πραγματικότητος βασιζομένη δὲν δύναται ἀτυχῶς νὰ καταλήξῃ καὶ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἐκ τοῦ κομμουνισμοῦ κίνδυνος εἶνε ἀνύπαρκτος ἢ ἀνάξιος προσοχῆς. Ὁ ἑλληνικὸς κομμουνισμὸς, ὅπως εἶναι νοητὸς εἰς τὰς μεγάλας μᾶζας, δὲν ἔχει πιθανῶς πολλὴν ἰδεολογικὴν σχέσιν οὔτε μὲ τὰς θεωρίας τοῦ Μαρξ, οὔτε μὲ τὰ προγραμματικὰ κηρύγματα τῆς Γ'ης Διεθνούς. Εἶναι ἐν τούτοις ἡ μοιραία συνέπεια τῶν τελευταίων περιπετειῶν τῆς χώρας. Ἡ συνέπεια τῆς καταπτώσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος καὶ τοῦ συντηματικοῦ διασυρμοῦ ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἰδανικῶν εἰς τὰ ὁποῖα ἐπίστευεν ἄλλοτε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ τῆς ἐκμηδενίσεως τῆς πρὸς τὸ κράτος πίστεως καὶ τῆς ἀθλιότητος τῶν προφύγων καὶ τῆς εἰς βάρος αὐτῶν διαπραττομένης παντοειδούς ἐκμεταλλεύσεως.

Ἀλλὰ πρὸ παντὸς εἶναι ἡ συνέπεια τῆς ἀντιτρατοκρατορικῆς ὁργῆς τοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία παραμείνασα ἀνευ καθοδηγήσεως ἐνεκα τῶν ἐλιγμῶν καὶ τῶν διαρέσεων τοῦ ἀντιβενιζελικοῦ πολιτικοῦ κόσμου, προσέλαβεν

ὅπως ὀφείλει νὰ προβλέπεται, τὴν μορφήν μηδενιστικῆς διαθέσεως γεμάτης μῖσος καὶ πικρίας καὶ συνεπῶς συνταυτιζομένης καὶ κατὰ τὰ κίνητρα καὶ κατὰ τοὺς σκοποὺς πρὸς τὴν ἀκολουθοῦμένην ὑπὸ τοῦ κομμουνισμοῦ κατεύθυνσιν. Τὴν περὶ τούτου δὲ ἀπόδειξιν παρέχει πλέον παντὸς ἄλλου ἢ στάσις τῶν ὁργανώσεων τῶν «Παλαιῶν πολεμιστῶν», τῶν ἄλλοτε προμάχων τούτων τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ, ἡ ὁποία ἐσημείωσεν εὐθὺς μετὰ τὸ δημοψήφισμα ἀπότομον πρὸς τὴν ἄκραν ἀρισιερὰν στροφὴν.

Εἶνε πραγματικὸν δυστύχημα ὅτι ὁ κομμουνισμὸς ἐνεφανίσθη ηἰξημένος ἰδίᾳ ἐν Μακεδονίᾳ. Ἐν ταῖς ἐπιτροχαῖς τούτέστιν ἐκείναις, τὴν τύχην τῶν ὁποίων ἡ διοίκησις τοῦ κόμματος τούτου, μετὰ τυφλῆς καὶ ἀπανθρώπου πωρώσεως ἀκολουθοῦσα τὰς ἐξωθεν ὁδηγίας, δὲν παραδέχεται οὔτε καὶ μετὰ τὴν ἐν αὐταῖς ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων ὡς ὁριστικῶς κριθεῖσαν. Αἱ εὐθύναι δὲ τοῦ βενιζελισμοῦ διὰ τὸ προκύψαν ἐκ τῆς ἐκλογῆς ἀποτέλεσμα δὲν εἶνε μόνον γενικαὶ διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους. Εἶνε καὶ εἰδικαὶ ἐν προκειμένῳ. Διότι—διὰ τὴν ὁμιλήσωμεν ἀπεριφράστως—θὰ ἠδύνατο ἐπὶ τέλους ἢ ἐν παντὶ ἀδίστακτος αὐτῇ πατρίδι, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡτταν τοῦ κομμουνισμοῦ, νὰ χρησιμοποίησιν τὰς προσφυγικὰς ψήφους, ὅπως ἀσφαλῶς θὰ τὰς ἐχρησιμοποιεῖ ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ προλάβῃ ἐνδεχομένην ἐπικράτησιν τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ. Ἡ τοιαύτη δὲ ἐνέργεια θὰ ἦτο ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν προτιμότερα τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀκυρώσεως τῆς ἐκλογῆς ἢ ὁποία ἄλλως δὲν αἰρεῖ τὰς ἐπεληθούσας ἤδη συνεπείας.

Ἐπίσης ἐνισχυμένος ὁ κομμουνισμὸς ἀπεδείχθη καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει ὅτι ἡ πραγματοποιηθεῖσα λύσις τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος ἀπέτυχε,—διὰ τὰς μεθόδους πιθανώτατα, αἵτινες ἐφημερόσθησαν,—κατὰ τὸν κυριώτερον κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν σκοπὸν αὐτῆς. Ἡ τοῦλάχιστον δὲν ἔδωκεν ἀκόμη τὰ ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ὀφείλον νὰ προσδοκῶνται ἄμεσα ἐξ αὐτῆς.

Πάντως κατόπιν τῶν ἀποτελεσμάτων τὰ ὁποῖα ἔδωκεν ἡ δημοτικὴ ἐκλογὴ κατέστη ἐκδήλος ἡ ἀνάγκη τῆς συντόνου ἀντιμετωπίσεως τοῦ κομμουνιστικοῦ κινδύνου. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο οὔτε βεβαίως ἡ βία εἶνε τέλος οὔτε ἡ γνωστὴ διαλεκτικὴ τῆς συζητήσεως ἀστικῆς προπαγάνδας. Χρειάζεται πρωτίστως ν' ἀρθῶσι τὰ αἷτια ἐκ τῶν ὁποίων εὐγενήθη τὸ κομμουνιστικὸν ρεῖμα καὶ τὰ ὁποῖα ἀναμφισβητῆτως συνδέονται

μὲ τὴν πολιτικὴν ἀνωμαλίαν ἐν τῇ ὁποίᾳ ταλαιπωρεῖται χάριν εὐαρίθμων προσώπων ἀπὸ μιᾶς τριετίας ἡ χώρα.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁμως καὶ μέχρι τῆς πλήρους ἀποκαταστάσεως τῆς πολιτικῆς ὁμιλήσεως καὶ τῆς παγίσεως αὐτῆς ὁ ἐμφανὲς κομμουνιστικὸς κίνδυνος ὀφείλει νὰ καταστήσῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀνεπίδεκτον ἐφαρμογῆς τὸ σύστημα τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας—ἐὰν ἐννοεῖται ὑφίσταται ἡ στοιχειώδης πρόνοια διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς ἐθνικῆς ἀκεραιότητος.

Εἶναι δύσκολον νὰ γίνῃ δημοσίᾳ ἡ ἐξέτασις τοῦ θέματος τούτου ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Ὄφειλε ὁμως νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐλπίς ὅτι μετὰ τ' ἀποτέλεσματα τῆς ἐκλογῆς δὲν θὰ εὐρεθῇ κυβερνήσις ἑλληνικὴ ἢ ὁποία θ' ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς Βουλῆς εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς μειοψηφίας τῶν κομμουνιστῶν, διὰ ν' ἀκούσωμεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπισήμου ἀκόμα βήματος τὸ γνωστὸν κήρυγμα τῶν, τὸ ὁποῖον θὰ προυκάλει μὲν ἀναμφιβόλως ἀγρίαν τὴν ἀντίδρασιν τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ κατὰ τοῦ ὁποίου μετὰ τὴν τοιαύτην νομιμοποίησιν του, μόνον διὰ τῆς ἀπροκαλύπτου βίας θὰ ἠδύνατο ἀποτελεσματικῶς ν' ἀντεπεξέλθῃ ἡ πολιτεία, δημιουργημένης οὕτω μοιραίως νέας ἀνωμαλίας καὶ ἄλλων ἀκόμη εὐνοήτων καὶ ἐπιζημιωτάτων συνεπειῶν.

Ὅπως καὶ εἰς τὰς παρελθούσας καὶ εἰς τὴν τελευταίαν δημοτικὴν ἐκλογὴν ἀντεπαλαίσαν κυρίως πρὸς ἀλλήλους αἱ δύο μεγάλα λαϊκὰ μερίδες. Τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ καὶ τοῦ βενιζελισμοῦ. Ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη κατῆλθε πανταχοῦ σχεδὸν εἰς τὸν ἀγῶνα διηρημένη, ἀσπόνδως ἄλλη ὁμαχούμενη καὶ ἀπειθαρχητός. Ἡ δὲ βενιζελικὴ ἀντιθέτως καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ἐνθα ἐνεφανίσθη διὰ πλείονων ὑποψηφίων, ἐπειθαρχήσεν ἐν τέλει καὶ συνεσωματώθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς περὶ τὸν ἐπιστήμιως χρισθέντα ἐξ αὐτῶν ἢ περὶ τὸν ἐπικρατέστερον. Ἐκ τῶν γεγνησίων δὲ ἀποτελεσμάτων προκύπτει ὅτι ἐλαχίστη καὶ εἰς εὐαρίθμα μόνον κέντρον ἐφημερίδης διασπορὰ ἢ κατανομή βενιζελικῶν ψήφων.

Ἐν τούτοις ὁ ἀντιβενιζελισμὸς παρὰ τὰς δημιουργηθείσας οὕτω δι' αὐτὸν καὶ ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν προσφυγικῶν ψήφων δυσμενεστάτας συνθήκας, ἐπεκράτησεν εἰς τὰς πλείους πόλεις τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Ἀντικὴν Μακεδονίαν, διὰ πρώτην δὲ φορὰν καὶ εἰς τινὰ ἐκ τῶν κέν-

τρων τῆς Ἡπείρου.

Δὲν κατέστη αὐτῶς δυνατὴ εἰσεῖτι ἡ συγκέντρωσις τῶν συνολικῶν ἀποτελεσμάτων. Ἄλλ' ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακοινωθέντων προκύπτει, ὅτι ὁ ἀντιβενιζελισμὸς, παρὰ τὴν διαίρεσιν, ἐμφανίζεται ἤδη ἐνισχυμένος εἰς ἀριθμὸν ψήφων. Καὶ οἱ ἀντιθέτως τὸ βενιζελικὸν κόμμα ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ εἰς τὰς πλείστας περιφερείας τοῦ κράτους ἐπανσε νὰ εἶνε ἀξιόμαχον ἀνευ τῆς συνδρομῆς τῶν προσφυγικῶν ψήφων, αἱ ὁποῖαι ὁμως κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον θὰ παύσωσιν ἀσφαλῶς ν' ἀποτελῶσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως καὶ ἀκωλύτου κατ' ἀρέσκειαν διαθέσεως ἐκ μέρους τοῦ βενιζελισμοῦ.

Ἄλλ' ὁ ἀντιβενιζελισμὸς δὲν ὀφείλει ἐν τοῦτῳ μόνον νὰ ἐξαντλήσῃ τὰς προσπάθειάς του. Πρέπει πρωτίστως νὰ νικήσῃ τὰς ἰδικὰς του ἀδυναμίας ἐὰν θέλῃ σοβαρῶς ν' ἀποβλέπῃ εἰς ἐπικράτησιν καὶ ἂν πραγματικῶς ἀγωνίζεται διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὁμαλότητος. Διότι ἐφ' ὅσον μαστιζέται ὑπὸ διχονοιῶν καὶ ἐφ' ὅσον παρίσταται διαρκῶς διαπληκτιζόμενος εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν πίστιν ἐπὶ τὴν νίκην εἰς τὴν ὁμόφρονα λαϊκὴν μερίδα καὶ εἶνε ἐπίσης ἀδύνατον νὰ προσεταίμῃ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ μερίδος ἕστῳ τινὸς τῶν προσφύγων, οἵτινες, ὡς ἀπεδείχθη, ἐνδιαφέρονται ἰδίᾳ, ὅχι περὶ ἄλλου τινός, ἀλλὰ μόνον περὶ τῶν οἰωνδήποτε προσώπων τὰ ὁποῖα διαχειρίζονται ἢ τοῦλάχιστον περὶ ὧν ὑπάρχει ἡ εὐλογος προσδοκία ὅτι θὰ διαχειρισθῶσι τὰ κοινά.

Ἡ τελευταία δημοτικὴ ἐκλογὴ ἐσημείωσεν ἐπίσης καὶ τὴν ἀποχὴν πολυαρίθμων ἐκλογέων εἰς ἐκεῖνα ἰδίᾳ τὰ κέντρα εἰς τὰ ὁποῖα αἱ κατὰ τὸ παρελθὸν βιαίτες τῆς στρατοκρατίας εἶχον ἀποδείξῃ τὸ ἀνωφελες τῆς πρὸ τῶν καλῶν προσελεύσεως τῶν πολιτῶν. Εἰς τὴν ἐντεῦθεν παρελθοῦσαν ἀποχὴν ὀφείλει ν' ἀποδοθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Θεσσαλονίκης. Εἰς τὴν ἀποχὴν δὲ ἐπίσης ὀφείλεται καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν Ἀθηνῶν, μολονότι καὶ ἐξ ἄλλων λόγων προσελθοῦσαν.

Κατὰ τὰ ἐπίσημα ἀποτελέσματα κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκλογὴν ἐφῆφισαν ἐν Ἀθήναις ἐμβροίου. Ἐκ τῶν ἤδη συμμετασχόντων ἐκλογέων οἱ πρόσφυγες ἀνέρχοντα εἰς 14.500 περίπου. Τούτων δὲ ἀφαιρουμένων ἀπομέ-

νουν γηγενεῖς ἐκλογεῖς 33 χιλ. περίπου, ἢ τοὶ 7.500 ἐπὶ ἑλλαιον τῶν συμμετασχόντων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς 1ης Νοεμβρίου. Ἐπειδὴ δ' ἐκτοτε παρήλθεν ὁλόκληρος πενταετία κατὰ τὴν ὁποίαν πλείστοι νέοι γηγενεῖς ἐκλογεῖς ἐνεργήθησαν εἰς τοὺς καταλόγους, ἡ πραγματικὴ ἀποχὴ ὑπῆρξεν ἀσφαλῶς μεγαλύτερα τῆς ἐμφανιζομένης διὰ τοῦ ἀνω ἀριθμοῦ.

Πρὸς ἔρευναν τῶν αἰτίων τῆς σημειωθείσης ἀποχῆς, χρήσιμος ἴσως θὰ εἶνε καὶ ἡ παράθεσις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς γείτονος πόλεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἐμπνεύσεις καὶ πρὸς τὰς αὐτὰς κατευθύνσεις κινεῖται συνηθῶς ἡ λαϊκὴ μάζα ὅταν ὑφίστανται ἀνάλογοι συνθήκαι.

Εἰς τὸν Πειραιᾶ ἐφῆφισαν ἐν συνόλῳ 25.664 ἐκλογεῖς ἀπέναντι 17.785 τῆς 1ης Νοεμβρίου. Ἀφαιρουμένων δ' ἐκ τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ 8700 προσφύγων ἀπομένει ὑπόλοιπον γηγενῶν ἐκλογέων συμμετασχόντων ἤδη 16964, ἢ τοὶ 821 μόνον ἐπὶ ἑλλαιον τῶν τῆς 1ης Νοεμβρίου. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει ὅτι ἡ ἀποχὴ τοῦ Πειραιῶς ὑπῆρξεν ἀσυχρότως ὀλιγώτερον ἐκτεταμένη τῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπέδρασαν πλὴν τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν βιαιοτήτων καὶ ἄλλοι ἀκόμη λόγοι.

Οἱ λόγοι οὗτοι εἶνε ἤδη γνωστοὶ καὶ γενικῶς σχεδὸν παραδεκτοί. Ὁ ἀντιβενιζελισμὸς ἐν Ἀθήναις ἐνεφανίσθη διηρημένος. Καὶ ὁ μὲν εἰς τῶν ὑποψηφίων ἐξετέθη μόνον διὰ τὴν δημιουργίαν τὴν διαίρεσιν—διότι εἶνε ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ περιστοιχίζοντες αὐτὸν ἐμπειροὶ πολιτευταὶ ἐπίστευον σοβαρῶς εἰς τὴν νίκην τοῦ ἡ τοῦλάχιστον εἰς εὐπρόσωπον ἀποτελεσμα. Ὁ δὲ ἕτερος ὑποψήφιος ἐνεφανίσθη ὅχι μόνον «πλαισιωμένος» ἀλλὰ καὶ ἀποχρωματισμένος καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον σχεδὸν ἀποδοκιμαστικὸν διὰ τὴν μνήμην τῶν ἐκλειψάντων ἀρχηγῶν τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ. Ὁ δὲ λαὸς εἰς ἀπάντησιν ἀπέσχε. Χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦται νὰ λογοτομήσῃ εἰς κανένα περὶ τῆς ἀφάσεώς του ταύτης καὶ χωρὶς οὐδεὶς νὰ διακαίεται ν' ἀπευθύνῃ κατ' αὐτοῦ μομφάς.

Ἐνῶ ἀντιθέτως ὁ πολιτικὸς κόσμος ὀφείλει ν' ἀντλήσῃ ἐκ τῆς ἀποχῆς τοῦ λαοῦ διδάγματα καὶ ν' ἀντιληφθῇ τέλος ὅτι οὔτε μὲ διαίρεσεις, οὔτε μὲ ἐλιγμούς διεξάγονται οἱ πολιτικοὶ ἀγῶνες.

Ε. ΜΑΛΑΙΝΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΝΔΟΞΟΝ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

[ΠΩΣ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ Ο ΕΝΔΟΞΟΣ ΣΤΡΑΤΗΛΑΤΗΣ ΤΟΥΣ
ΘΡΙΑΜΒΕΥΤΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ

Ο ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

«Οἱ Βούλγαροι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Σέρβων—Οἱ ἀξιωματικοὶ Βούλγαροι εἶχον κρυβεῖ εἰς τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκῶν—Τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατοῦ μας εἶναι ἐξαίρετον—Τὸ δίκαιον εἶναι μαζύ μας καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ!»
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 26 Μαΐου 1913.

Οἱ Βούλγαροι ἐπετέθησαν κατὰ τῆς δεξιᾶς μου πλευρᾶς τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν (23060 ἄνδρες ἐναντίον 4000 ἡμετέρων). Μᾶς ἐπῆσαν τρία χωριά καὶ ἔχασα 450 ἄνδρας. Δὲν ἔμαθα τὰς ἀπωλείας τῶν ἀκόμη, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλα, διότι τὸ πυροβολικὸν μας βάλλει πολὺ καλύτερον τοῦ ἰδικῶν τῶν. Τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατοῦ μας εἶναι ἐξαίρετον. Φλέγονται ὅλοι ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ πολεμήσω.

Λυποῦμαι πολὺ πού σοῦ λέγω ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἡ Ἰταλία εἶνε πολὺ ἐχθρικός δι-
ατεθειμένη ἀπέναντί μας. Ὁ Σαν Τζονιάνο ἀνεκάλυψεν αἰφνιδίως, ὅτι ἂν ἡ Ἑλλάς κατεῖχε τὰς δύο ἀκτὲς τοῦ στενοῦ τῆς Κερκύρας θ' ἀπετέλει σοβαρὸν κίνδυνον διὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἐπιτετραμμένον μας ὅτι ἂν ἐπιμενέωμεν θὰ μᾶς ἐκήρυσσε τὸν πόλεμον! Πῦθ' αὐτὸ νὰ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ Γαλλία μᾶς εὖνοει πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἡ Ἰταλία πιστεύει ὅτι εἰς περίπτωσιν εὐρωπαϊκῆς σιροφύσεως θὰ εἴμεθα μὲ τὸ μέρος τῆς Γαλλίας καὶ κατ' αὐτῆς. Καὶ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πού ἀγατᾷ τὸσον τὴν Ἰταλίαν! Ἀλήθεια ὁ κόσμος εἶνε πολὺ ἡλίθιος. Παρεκ-
λεσα τὸν κόμητα τοῦ Τοντίνου πού ἦτο ἐδῶ εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ καίμενου πατέρα μου νὰ παρακαλέσῃ ἐξ ὀνόματός μου τὸν Βασι-
λέα τῆς Ἰταλίας νὰ μᾶς εὖνοῇ εἰς τὸ ζήτημα τῆς Ἀλβανίας. Ὁ κόμης ἤρχισε νὰ γελά!...

Ὁμίλησες μὲ τὸν ἀδελφόν μου τὸν Λοῦκα τῶν Ἀβρουζίων; Πῶς τὸν εὖρηκες διατεθει-
μένον.

Μοῦ γράφεις ὅτι αἱ στολαὶ μου εἶναι κακοκτισμένες. Μοῦ πηγαίνουν ἀσχημα διότι διαρκοῦντος τοῦ πολέμου ἔχουν ἰσχνὸς—ἔ-
χασα 13 κοιλὰ.
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ 23 Ἰουνίου 1913

Ἡ κατάστασις μεταβάλλεται ριζικῶς ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν. Ἦλθα ἐδῶ χθὲς διότι τὰ πράγματα μοῦ ἐφαίνοντο ἡσυχασμένα καὶ ἰδοὺ ὅτι περιπλέκονται ἐκ νέου. Οἱ Βούλγα-
ροι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν Σέρβων εἶναι ἀλη-
θὲς ὅτι ἀποβήθησαν, ἀλλὰ τοῦτο ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀφετηρία γενικῆς ρήξεως. Ὅλα αὐτὰ αἱ στενοχωρίαι ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς ἠθικῆς μου καταστάσεως. Μοῦ φαίνεται ὅτι αἱ τελευταῖαι γραμμαὶ τοῦ παρόντος γράμματός μου, ἀρ-
χίζον νὰ κατεβαίνουν, πρῶτα τὸ ὅποσον κατὰ τὴν φιλολογίαν θὰ ἐσήμαινε ἀπαισιόδο-
ξον ψυχικὴν κατάστασιν.

Πιθανὸν νὰ ἀναγκασθῶ νὰ ἐπιστρέψω ἐσπε-
σμένως εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν, καὶ πραγμα-
τικῶς ἐκεῖ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἐγ-
γράφων μου καὶ εἰς ἐπίμετρον ἔχομεν καὶ γο-
λέραν. Εὐτυχῶς ὅχι πολὺ δυνατὴν, διότι λαμβάνομεν τὰς ἀπαιτούμενας προφυλάξεις διὰ μίαν πολιτισμένην χώραν, ἀλλὰ μετὰ τῶν Βουλγάρων κάμνει θραύσιν.

Ὅταν θὰ γυρίσω εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν θὰ ἐμβολιασθῶ. Ἡ οἰκογένειά μου ὅλη ἐμβολια-
σθῆκε κ' ἐγώ. Φαίνεται ὅτι τὸ ἐμβόλιον, ὡς προληπτικόν, εἶνε πολὺ ἀποτελεσματικόν.

Εἶμαι ἐνδοχῆς πού γύρῃς μίαν καλὴν συν-
τροφίαν πού σὲ διασκεδάζει. Τὴν ὁπότερα μέρη διέσχισες! Ἐχῆς πάντοτε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἔλθῃς ἐδῶ; Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἦτο ἀδύ-
νατον.

νατον, ἀλλ' όταν περάσῃ ὁ κίνδυνος τοῦ πολέμου καὶ ἀποκατασταθῇ ἡ ἡσυχία τότε θὰ ἡμποροῦσες νὰ ἔλθῃς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 1 Ἰουλίου 1913

Τὰ γεγονότα ἐπισπεύδονται. Οἱ Βούλγαροι προσέβαλον καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς Σέρβους καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν, χωρὶς κανένα λόγον, ἤρχισαν προχθές τὸ βράδυ εἰς τὰς ἑνδεκά καὶ νὰ με πάλιν ἐδῶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας μόνις ἔλαβα τὰς πρώτας εἰδήσεις. Δὲν ἀπουσίαζα παρὰ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἐπίστευα, ὅτι ὅλα ἐτελείωσαν, ὅτι οἱ Πρωθυπουργοὶ οἱ μεταβάντες εἰς τὴν Πετρούπολιν διὰ νὰ συμφωνήσουν ἐπὶ τῆς διανομῆς, κατὰ ἕκαστον ἐπὶ τέλους, τῇ μεσολαβήσει τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Ρωσσίας ἢ κανενὸς ἄλλου Μονάρχου. Καὶ ἤμην τόσον περισσύτερον πεπεισμένος, διότι ἡ Ρουμανία ἐξεληθούσα τέλος ἀπὸ τὴν ἀδρανείαν τῆς, ἐδήλωσεν εἰς τὴν Σόφίαν καὶ εἰς τὰς Μεγάλας Δυνάμεις ὅτι ἐν περιπτώσει ἐπαναλήψεως τοῦ πολέμου εἰς τὰ Βαλκάνια, δὲν θὰ παρέμενεν ἀπαθὴς καὶ ἡπείλησε μάλιστα τὴν Βουλγαρίαν ὅτι θὰ τῆς ἐπιτίθετο εἰς τὰς πρώτας ἐχθροπραξίας, διότι ἐννοοῦσε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἰσορροπίαν εἰς τὴν Βαλκανικὴν, ἰσορροπίαν ἢ ὁποία θὰ ἀνευρέπετο ἂν ἡ Βουλγαρία ἐμεγάλωνε πολὺ.

Πόλεμος τοιμέτωπος ταυτοχρόνως εἶναι πολὺ σοβαρὸς ἔστω καὶ διὰ τοὺς ματαιοδόξους τοὺς Βουλγάρους.

Χθὲς ἀκριβῶς ὁμιλοῦσα με τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅταν αἶφης, εἰσέρχεται ὁ Βενιζέλος κομίζων δύο τηλεγραφήματα, ληφθέντα ἐκ Θεσσαλονίκης ἐκ μέρους τοῦ Ναυάρχου, ὅστις ἐξήτει ἐνιχύσεις τοῦ στόλου καὶ τοῦ στρατοῦ ἐναντίον τῶν Βουλγάρων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἐπιτίθεντο. Τὰ τηλεγραφήματα ἐστάλησαν διὰ τοῦ ἀστυρμάτου καὶ ἐλήφθησαν ἀπὸ τοῦ ραδιοτηλεγραφικοῦ σταθμοῦ Ἀθηνῶν.

Ταυτοχρόνως ἐλάμβανα τηλεγράφημα κρυπτογραφικόν. Δὲν ὑπῆρχε κήρυξις πολέμου. Τί νὰ κάμωμεν; Ἀπεφασίσαμεν νὰ δρασώμεν, ὥς νὰ ἦτο κεκρηγμένος.

Διέταξα τὴν ἄμεσον προέλασιν ὁλοκλήρου τῆς στρατιᾶς καὶ τὴν αἰχμαλώτισιν ὅλων τῶν Βουλγάρων, τῶν ἐδρισκομένων εἰς τὴν πόλιν. Πράγμα τὸ ὁποῖον ἐξετελέσθη παρ' ἐμοῦ.

Διεξήχθησαν μάχαι καθ' ὅλην τὴν νύκτα γύρω ἀπὸ τὰ σπίτια, τὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ ἐπειδὴ τὰ ὅπλα καὶ τὰ μυδραλιοβόλα δὲν ἦσαν ἐπαρκῆ, ἀνετινάχθησαν μερικὰ σπίτια διὰ δυναμίτιδος. Σήμερον

τὸ πρωῒ εἰς τὰς πέντε ὅλα εἶχαν τελειώσει. Εἰς τὰς ἑννέα, ὅταν ἔφθασα, ἡ πόλις ἦτο βυθισμένη εἰς ἀπόλυτον ἡσυχίαν, ὥσάν νὰ μὴ εἶχε συμβῇ τίποτε.

Ἐχομεν καμμιά εἰκοσαριά πληγωμένους καὶ καμμιά δεκαριά νεκρούς, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι καὶ οἱ Βούλγαροι ὑπέστησαν μεγάλας ἀπωλείας. Τὰ σπίτια, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκατοικοῦσαν, εἶχαν μεγάλα ρήγματα. Πατώματα σκάλες, δωμάτια, ὅλα εἶχον καταρρεύσει. Οἱ Βούλγαροι στρατιῶται εἶχαν ἐγκαταλειφθῇ ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς των, οἱ ὁποῖοι κατέφυγαν εἰς ἓνα ὑπόγειον. Ἔτσι, ἐκεῖνοι ποῦ δὲν εἶχαν παραδοθῇ χθὲς, παρεδόθησαν σήμερον τὸ πρωῒ. Αὐτὸ δὲν εἶνε καθόλου ἥρωϊκόν, κατόπιν ὅλου τοῦ θορύβου ποῦ ἐδημιούργησαν! Τοὺς ἐπεβίβάσαμεν ὅλους, 1400 εἰς δύο αὐτόπλοια καὶ εὐρίσκονται ἤδη καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα.

Εἶναι καλὴ ἀπαρχὴ καὶ τὸ ἡθικόν των στρατευμάτων μου εἶναι ἐξαιρετικόν.

Δὲν θυμᾶμαι ἂν στὸ τελευταῖόν μου γράμμα σοῦ διηγήθην, ὅτι εἶχαμε ἄν σύρραξιν με τοὺς Βουλγάρους τὰς τελευταίας ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν μᾶς συνέλαβον καμμιά εἰκοσαριά αἰχμαλώτους. Κατόπιν τούτου συμφωνήσαμεν καὶ καθωρίσαμεν οὐδετέραν ζώνην, καὶ ἐφαίνετο ὅτι ἐπανήλθεν ἡ τάξις.

Πρὸς ὅλα ταῦτα ὅμως δὲν ἠθέλησαν νὰ μᾶς ἀποδώσουν τοὺς αἰχμαλώτους ποῦ μᾶς εἶχαν πάρει. Ἀπετάθη καὶ εἰς αὐτὸ τὸν Τσάρον Φερδινάνδον, ἀλλ' εἰς μάτην. Τὸ περίεργον δὲ εἶνε ὅτι οἱ Βούλγαροι παρεπονέθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ εἰς Βελιγράδιον, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα οἱ . . . ἐπιτεθέντες. Αὐτὸ εἶναι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, πάρα πολὺ.

Ἐχουν τέτοιο ταλέντο νὰ διατρέφουν τὰ γεγονότα ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ἂν τοὺς ἀκούῃ κανεὶς — τοὺς καὶ μένους! — εἶναι πάντοτε αὐτοὶ οἱ ἀδικούμενοι. . . . Καὶ ὅμως εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇς πόσον λακόπιστοι εἶναι!

Γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐπίστευσα ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ εἶχον συνάψῃ συμμαχίαν με τὴν Ρουμανίαν καὶ τώρα πιστεύω ὅτι οἱ στρατηγοὶ των μᾶς ἐπετίθενται ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις των ἠθέλει ἀπλῶς νὰ κάμῃ μιὰν μπλόφην διὰ νὰ κρατήσῃ τὴν Εὐρώπην ὑπὸ τῇ ἀπειλῇ ἐνὸς πολέμου καὶ νὰ δείξῃ τὸν τεράστιον κίνδυνον μᾶς νέας συρράξεως. Ἄλλ' εἶνε παιγνίδι ἐπικίνδυνον ποῦ ἡμπορεῖ νὰ τελειώσῃ ἀσχημα, ὅπως ἐλπίζω. Δεήσου εἰς τὸν Θεὸν νὰ εἶνε ἔτσι! . . .

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

(Ἡ συνέχεια τῶν ἐπιστολῶν εἰς τὸ προσεχές)

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΚΟΥΤΛΟΥΔΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ)

ΕΠΤΑ ΜΗΝΩΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΑ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΟΣ.—ΑΙ ΠΙΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ—Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ—ΑΙ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΕΣΒΕΙΣ.—ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΣΤΕΜΜΑΤΟΣ

Συνομιλία μετὰ τοῦ Πρέσβεως τῆς Γερμανίας τὴν 21 Δεκεμβρίου 1913.

Τὴν 4ην μ. μ. ἦλθε παρ' ἐμοῦ ὁ κόμης de Mirbach-Harff καὶ ἀφοῦ μοι παρέστησε τὴν ἀγανάκτησιν τοῦτε Ἀυτοκράτορος καὶ τῆς Γερμαν. Κυβερνήσεως διὰ τὴν σύλληψιν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ Προξένων καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπιμελῇ ἡ Ἑλλάς εἰς τὴν πρέπουσαν ἱκανοποίησιν τῶ ἐξέδθηκα δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐνηργήσαμεν μέχρι τοῦδε, στερούμεθα ὅμως ἀπαντήσεως εἰς τὴν διαμαρτυρίαν μας, τοῦθ' ὅπερ ἀποδοτέον ἴσως εἰς τὴν μεσολαβήσασαν ἐορτὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν Κυριακὴν, ὁ Πρέσβυς ἠρώτησε πῶς ἔβλεπον τὴν κατάστασιν σχετικῶς μετὰ τὴν Μακεδονίαν. Ἀπήντησα ὅτι ὡς πρὸς τοῦτο ἐκεῖνος, ὑποθέτω, ἦτο εἰς θέσιν νὰ γινώσκῃ καλλίτερα μόνον, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν γνώμην, ἐν σχέσει πρὸς ἐνδεχομένην ἐισβολὴν τῶν Βουλγάρων, ἦτο πάντοτε εἰς ἄκρον ἐναντία, οὐδὲ ἐμειώθησαν ὡς πρὸς τοῦτο αἱ σοβαραὶ ἀνησυχίαι τῆς Κυβερνήσεως. Οἶονεὶ ἀπαντῶν εἰς ταῦτα ὁ Πρέσβυς με ἠρώτησεν ἂν ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου μοι ἀνέφερε τι περὶ σχεδίου συμβάσεως μετὰ τῆς Βουλγαρίας, ὅπως ἐπὶ 20 ἔτη οὐδέτερος ἡμῶν ἀρῇ ὅπλα κατὰ τοῦ ἄλλου, καὶ ποῖα ἐπὶ τούτου εἶναι ἡ γνώμη μου. Ἀπήντησα ὅτι οὐδένα μοῦ ἔκαμποτε, οὐδὲ ἦτο ἀρμόδιος νὰ μοι κάμῃ, λόγον περὶ τοιοῦτου σχεδίου ὁ Ἐπιτελάρχης, πρῶτῃν δὲ φορὰν ἀκούω τοῦτο. Δὲν νομίζετε, εἶπεν ὁ Πρέσβυς, ὅτι θὰ ἦτο συμφέρον διὰ τὴν Ἑλλάδα ἰδίως εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, νὰ προσέλθῃ εἰς τοιαύτην τινα συνεννόησιν μετὰ τῆς Βουλγαρίας ἂν ὅχι δι' 20 ἔτη, τὰ ὁποῖα ἴσως θὰ ἦσαν πολλὰ διὰ τοιαύτην

σύμβασιν, ἀλλὰ διὰ 15 ἔστω καὶ διὰ 10 ἔτη;

Ἀναλογισθεὶς ὅτι ἡ οὕτω πως προβαλλομένη ἐπὶ τοῦ Πρέσβεως ἰδέα ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ σχέσιν πρὸς ὅψ' ἡμῶν ἐσχάτως ζητηθεῖσαν παραίτησιν τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ πάσης ἀιτώσεως χωρῶν κατεχομένων νῦν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἀπήντησα ὅτι καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὰς παρούσας περιστάσεις, ἐν ἐνδεχομένη ἐισβολῇ τῶν Βουλγάρων εἰς τὸ ἔδαφός μας, τοιαύτη σύμβασις ὅχι μόνον δὲν θέλει ἐμποδίσῃ τὴν ἀπειλουμένην ἀγρίαν ἐξέγερσιν τῆς δημοσίας γνώμης, ἀλλὰ τοῦναντίον πιθανώτερον εἶνε νὰ τὴν ἐντείνῃ καθόσον δύναται νὰ παρασταθῇ ὑπὸ τῶν κακοδόλων ὡς συμπαιγνία. Διὰ τοὺς λόγους τούτους σήμερον τελείως ἀποκρούω τὴν ἰδέαν συμβάσεως μετὰ τῆς Βουλγαρίας. Μόνον μετὰ τὴν ὀριστικὴν ἐγκαθάρσιν (liquidation) τῆς Μακεδονικῆς ἐκστρατείας θὰ μᾶς ἦτο ἴσως ἐπιτετραμμένον νὰ μελετήσωμεν τὴν ἰδέαν καὶ τὰς λεπτομερείας μιᾶς τοιαύτης συμβάσεως, σκοπὸν ἐχούσης κῶλυτον νὰ μὴ ἐγείρωμεν κατ' ἀλλήλων τὰ ὅπλα ἐπὶ δεκά ἢ δεκαπέντε ἔτη, τῆς τοιαύτης ὅμως συμβάσεως πάντως ἡγγυσημένης ὑπὸ τῆς Γερμανίας—διότι, ὡς καὶ ἄλλοτε σὰς εἶπον, πᾶσαν μὲν πίστιν παρέχομεν εἰς μᾶς ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Βουλγαρίαν δὲν ἐλησμονήσαμεν ἀκόμῃ τὸ πρόσφατον παρελθόν. Βλέπω εἶπεν ὁ Πρέσβυς ὅτι ὑπερβολικὴν δυσπιστίαν ἐξήκολούθετε νὰ ἔχητε πρὸς τοὺς Βουλγάρους.—Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, ἀπήντησα, τοὺς παρακολούθω ἀπὸ παντοκράτειας ἤδη, ἀπὸ τοῦ 1867, ὅποτε ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ στρατηγὸς Ἰγνάτιεφ κατεγγίετο νὰ δημιουργήσῃ τὴν Βουλγαρικὴν ἐξαρχίαν, ἥτις ἔχαρσιν μιν ὡς πρὶν τῆς ἀνεξαρτητοῦ Βουλγαρίας, καὶ καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα οἱ Βούλγαροι συστηματικῶς καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἐδείκνυνον κακὴν πίστιν πρὸς τοὺς φίλους καὶ εὐεργέτας των—καὶ ταύτην τὴν στιγμὴν ἀκόμῃ, διὰ νὰ μὴ ἀνατρέχω εἰς παλαιότερα

γνωστά σας βεβαίως παραδείγματα, και ταύτην την στιγμήν έχω λόγους να πιστεύω ότι ή Βουλγαρία έρωτοτροπεί μετά της 'Αγγλίας. — Η 'Αγγλία θετικώτερον προσπαθεί να την έλκύσῃ πρὸς τὴν Συνεννόησιν δια πλουσιών, καίτοι μη γνωστών ακόμη ανταλλαγμάτων — διότι πλὴν τῆς επιδράσεως, ἣν τοιαύτη μεταστροφή τῆς Βουλγαρίας θά εἴχεν ἐπὶ τῶν πολεμικῶν ἐν γένει επιχειρήσεων, θά ἔσωζε και τὴν θέσιν τοῦ Sir Edward Grey, ὅστις ἀνευ τοιαύτης ἐπιτυχίας εἶνε κατεστραμμένος πολιτικῶς. Ἄν δὲ ἡ Βουλγαρία δὲν σπεύδει σήμερον νὰ δεχθῇ τὰς 'Αγγλικὰς προτάσεις, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τὴν παρουσίαν Αὐστρο-γερμανικῶν στρατευμάτων ἐντὸς τοῦ Κράτους τῆς.

Εἶσθε νέος κ. Πρεσβευτᾶ, τῷ εἶπον, καὶ ἔχετε ἐνώπιόν σας λαμπρὸν στάδιον, ἐγὼ δὲ εἶμαι γέρον καὶ ἀπέρχομαι, ἀλλὰ παρακαλῶ νὰ σημειώτῃτε ὅτι θὰ σὰς εἶπω διὰ νὰ μὲ ἐνθυμηθεῖτε ἐν καιρῷ. Ἐάν εἰς τὸ μέλλον ἐμπιστευθῇτε ἐν Βερολίνῳ εἰς ἀπλὰς υποσχέσεις τῆς Βουλγαρίας ἀνευ ἐγγυήσεων, θέλετε εὐρεθῇ ἀπογοητευμένος. Ἐν τούτοις μεθ' ὅλα ταῦτα θὰ εἴμεθα ὥς σὰς εἶπον ἤδη, διατεθειμένοι ὥσως νὰ μελετήσωμεν σὺν αἴψῃ συμβάσεως μεταξὺ Βουλγαρίας, οἷαν ὑποδεικνύετε, ἀλλὰ πάντως μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἐκστρατείας τῆς Θεσσαλονίκης, καθόσον ἄλλως τε πρὸ αὐτῆς οὔτε καιρὸς ὑπολείπεται, κατὰ τὰ φαινόμενα, οὔτε υφίσταται ἡ ἀναγκαία ἐκατέρωθεν ἡρεμία.

Στ. Σκουλούδης.

Συνομιλία μετὰ τοῦ Sir Francis Eliot τὴν 22 Δεκεμβρίου 1913

Τὴν 11)2 μ. μ. μετέβην πρὸς τὸν Πρεσβευτῇ τῆς 'Αγγλίας καὶ τῷ εἶπον ὅτι ἔχομεν ἀνάγκη 1. 300 τόννων αἵτου καθ' ἡμέραν, ἤτοι 40.000 κατὰ μῆνα, πλὴν δὲ τῆς καθημερινῆς ταύτης καταναλώσεως πρέπει πάντως νὰ ἔχωμεν μίαν παρακαταθήκην ἐκ 30.000 τόννων τοῦλάχιστον πρὸς ἀναπλήρωσιν κενῶν ἀπορροπῶν, ἵτινα παρουσιάζονται ἐκ καθυστερήσεως πλοίων, ἐξ ἐνδεχομένων ναυαγίων ἢ ἀρροποριῶν ἄλλων, ἐξ ἀβαριῶν κτλ., ὅτι αἱ ἐνεργοῦμεναι καὶ πάλιν σήμερον κατακρατῆσεις τῶν σιτοφορτίων μας περιόχουσι τὸν τόπον εἰς ἀφ' οὗ ῥητοῦν στενὸν ὁ χωρίαν, καὶ—δὲν σὰς τὸ κρύ-

πτω προσέθεσα — εἰς μεγάλην ὑπόκωφον ἀγανακτῶσιν ἐδίωξεν κατὰ τῆς 'Αγγλίας, διότι δὲν βλέπει ἐπὶ τέλους τὸν λόγον τῆς τοιαύτης πρὸς τὸν 'Ελληνικὸν λαὸν συμπεριφορᾶς. Πρὸ τινος χρόνου, ὅτε ἐζητεῖτε εὐκολίας εἰς Θεσσαλονίκην, ἡδύνατό τις νὰ ἐννοήσῃ τὸν λόγον τοιοῦτων πειστικῶν μέτρων ὅπως ἐκδι-ασθῶμεν εἰς συνεννόησιν. Ἐκτοτε ὁμῶς, ὅχι μόνον παρέρχομεν ὅσας εὐκολίας ἐζητεῖτε, ἀλλὰ αὐθαγέτως ἐλάθετε πολὺ πλείονας. Σήμερον λοιπὸν πιέζοντες ἡμᾶς εἰς τὴν ἀποβλέπετε: πιστεύετε τάχα ὅτι ἀπειλοῦντες ἡμᾶς καθ' ἑκαστην διὰ τῆς πείνης θὰ μᾶς ἔχετε πειθηνίους εἰς τὰς θελήσεις σας: μὴ λησμονήτε ὅτι ὁ πόλεμος θὰ λήξῃ μίαν ἡμέραν, ὅτι θὰ γένῃ εἰρήνη, καὶ ὅτι οἱ λαοὶ θὰ ἐπαναλάβωσι τὸν βίον τὸν συνυφασμένον μὲ συμφέροντα καὶ ἐλπίδας ὡς πρότερον. ὅλ' ἔπομένως πολὺ λυπηρὸν νὰ μεῖνῃ ὁ 'Ελληνικὸς λαὸς μὲ ἐρριζωμένην εἰς τὴν καρδίαν του μνησικακίαν κατὰ τῆς 'Αγγλίας δι' ὅλας αὐτὰς τὰς στενοχωρίας, τὰς ὁποίας τῷ προξενεῖτε σήμερον ἀνευ ὁμολογουμένης αἰτίας. Δὲν ἔχομεν κανένα λόγον νὰ προκαλέσωμεν πείναν εἰς τὸν 'Ελληνικὸν λαόν, ἀπήντησεν, ἀλλ' ἀπερσάσθη ὑπὸ τῶν Συμμάχων νὰ καθῶσι à la ration ἅπαντα τὰ οὐδέτερα Κράτη τὰ συνορεύοντα πρὸς τὸν ἐχθρὸν, καὶ συνεπῶς, νὰ μὴ ἔχωσι μεγάλας παρακαταθήκας. Ἐπὶ τούτῳ συνεστήθη μία ἐπιτροπὴ—δὲν ἐνεθυμῆτο τὸν τίτλον τῆς—ἣτις ὀρίζει τὸ ἀναγκαῖον δι' ἕκαστον τοιοῦτον Κράτος ποσὸν καὶ δὲν φρονεῖ ὅτι δύναται ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν περὶ ἀποθεμάτων ἀπόφασιν τῆς ἐξαιρετικῶς διὰ τὴν 'Ελλάδα. Ἐπειδὴ ὁμῶς ὁ Πρέσβυς εὐρίσκει ἐν μέρει ὀρθοὺς τοὺς λόγους δι' οὓς ζητοῦμεν ἐν ἀπόθεμα θὰ ζητήσῃ νὰ ὑπάρχῃ ἐδῶ τοιοῦτον, ἀλλὰ δὲν φρονεῖ ὅτι θὰ παραχωρηθῇ ὅσον ζητοῦμεν.—Ὅλ' μοι ἐπιτρέψῃτε, ἀπήντησα, νὰ εἶπω ὅτι δὲν ἐννοῶ ποσῶς διατεῖ ἐφημερίσας τοιαῦτα μέτρα καὶ εἰς τὴν 'Ελλάδα. Ἐάν ἐθέσατε à la ration τὰ μετὰ τοῦ ἐχθροῦ συνορεύοντα Κράτη, ἵνα μὴ ταῦτα τῷ προμηθεύουσιν ἐκ τῶν τροφίμων τῶν, οὐδεὶς

κίνδυνος νὰ δώσῃ ἡ 'Ελλάς τὰ ἰδι-κά της εἰς τὴν Τουρκίαν ἢ Βουλγαρίαν, διότι εἶνε πασίγνωστον ὅτι αὐταὶ εἶνε αὐτάρκεις ἢ δὲ Βουλγαρία ἐξάγει καὶ μέγαλα ποσὰ σίτου, Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μὴ γνωρίζῃ τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ καὶ αἱ Κυβερνήσεις τῶν Συμμάχων, ἐπομένως δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω, ὅτι μᾶς ὑποβάλλουν εἰς αὐτὸ τὸ μαρτύριον ἀπλῶς καὶ μόνον ἐκ φόβου μὴ μεταπωλήσωμεν τὸν σῖτον μας εἰς τοὺς Γερμανοὺς, οἱ ὁποῖοι χθὲς ἀκόμη ἠγόρασαν καλοσσαῖα ποσὰ σίτου καὶ παντοίων δημητριακῶν κ. ρ. π. ὡ. ἐκ Ρουμ. α. ν. ἡ. ς.

Εἶτα ὁ Πρέσβυς μοι εἶπεν ὅτι ἔστειλεν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον τὰ πρὸ καιροῦ ὑποσχεθέντα μοι κατάλογον τοῦ προσωπικοῦ τῆς Πρεσβείας, περιλαμβάνοντα πάντας, ἀπὸ τοῦ Πρέσβυος μέχρι τοῦ κατωτέρου προσωπικοῦ τῶν πληροφωριῶν, παρεκάλεσε δὲ νὰ δοθῇ ἐντολὴ εἰς τὸ τμήμα τῆς ασφαλείας νὰ μὴ τὸ παρενοχλή, ὅπως τὴν συγχά συμβαίνει. Τῷ εἶπον ὅτι, οὐχὶ ἐπισήμως, ἀλλ' ὅλως ἀτομικῶς θὰ τῷ ὑπέβαλλον τὴν ιδέαν ἂν δὲν θὰ ἦτο καλὸν πάντῃ ταῦτα τὰ πρόσωπα τῶν πληροφωριῶν, ὡς τὰ ἀποκαλεῖ, νὰ ὦσιν ἐφοδισμένα διὰ μιᾶς carte φερουσῆς τὴν σφραγίδα τῆς Πρεσβείας, οὕτω πως, ὥστε νὰ ἦνε εὐχερὲς ἡ ἀναγνώρισίς των, καὶ ν' ἀποφεύγονται οὕτως αἱ παρεξηγήσεις, διότι πῶς θέλετε, εἶπον, τόσα πρόσωπα νὰ ἦνε γνωστὰ εἰς τὰ μέλη τῆς ασφαλείας. Ὁ Πρέσβυς εὐρεῖ ὀρθὴν τὴν παρατήρησιν καὶ εἶπεν ὅτι θὰ τὴν μελετήσῃ. Εἶτα με ἠρώτησεν ἂν ἐδημοσιεύθῃ ἐσχατῶς νεώτερός τις κανονισμὸς περὶ διαβατηρίων, διότι προχθὲς, εἶπεν, εἰς τὸν Πειραιᾶ αἱ ἀρχαὶ ἠμποδίσαν ν' ἀναχωρήσῃ δι' Αἴγυπτον ἄτομον τι, κομίζον ἐρυθρὸν διαβατήριον εἰς ἐνδείξιν ὅτι κομίζει ταχυδρομικὸς φακέλλους τῆς Πρεσβείας, καὶ ἐζητήσαν νὰ προσαγάγῃ ἀδειαν τοῦ Νομάρχου ἢ τοῦ δημοτικῶν τοῦ ἑγγραφον, ἐνθ' ἄλλοτε, ἀμα τῇ δεποδεῖξαι τοῦ ἐρυθροῦ διαβατηρίου, ὁ κομιστὴς οὐδὲν ἀπὴντα ἐμπόδιον.

Ἀπήντησα ὅτι δὲν ἔχω γνῶσιν περὶ προσφάτου μεταβολῆς τοῦ κανονισμοῦ τῶν διαβατηρίων, ἀλλ

ὅτι θέλω ἐξετάσει καὶ τὸν πληροφωρήσει ταχέως. Κατόπιν εἶπεν ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν διαβατηρίων ὑπάλληλοι κρατοῦν τῶρα τὰ διαβατήρια ἐπὶ μίαν ἐσπέρην ἢ καὶ δύο, ἵνα ὡς λέγουν τὰ ἐξετάσουν τοῦτο δὲν συνέβαινε ἄλλοτε, ἀλλὰ τὸ μάλλον ἀτακτον εἶνε ὅτι οἱ ζητούντες καὶ λαμβάνοντες τὰ διαβατήρια οὐδεμίαν φέρουσι στολήν, ἀγνοοῦν δὲ οἱ κομισταὶ τῶν διαβατηρίων ἂν οὗτος εἶνε πράγματι ὑπάλληλος, ἢ ἄνθρωποι ἐπιδιώκοντες νὰ ὑπεξαιρέσουν τὰ διαβατήριά των. Ἀπήντησα ὅτι θέλω ἐξετάσει τί συμβαίνει καὶ ἐν ἀνάγκῃ σκεφθῇ πῶς δύναται νὰ τακτοποιηθῇ ἡ ὑπηρεσία αὕτη. Κατόπιν ὁ Πρέσβυς με ἠρώτησεν ἂν ἦγε βέβαιον ὅτι ἀναχωροῦν αὐριοι οἱ δύο ξένοι ἱατροὶ τοῦ Βασιλέως, καὶ ἂν δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι δὲν θὰ ἀποκομίσουν μεθ' ἑαυτῶν ἐπίσημον ἀλληλογραφίαν. Ἐκλαθὼν ὅτι ὁμιλεῖ περὶ ἡμετέρας ἀλληλογραφίας ἀπήντησα ὅτι τὴν διαβεβαίω ὅτι δὲν θὰ τοῖς δώσωμεν τοιαύτην εἰταν ἀναχωρήσουν. Ὅχι ἰδικήν σας, ἀπήντησε, ἐννοῶ Γερμανικὴν ἢ Αὐστριακὴν, διότι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν γνωρίζω ἂν δὲν θὰ ἦτο πρέπον πρὶν ἢ ἐπιβῶσι τοῦ 'Ελληνικοῦ πολεμικοῦ πλοίου νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃτε νὰ μὴ συμπαραλάβουν, ἄλλως ἡδύνατο τὸ πλοῖον νὰ συλληφθῇ καθ' ὅδον. Χωρὶς ν' ἐπανέσω εἰς ταῦτα, τῷ εἶπον ὅτι πρὸ 2-3 ἡμερῶν εἶπε πρὸς τὴν Α. Μ. ὅτι τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον τῆς 'Αγγλίας τὸν εἶχε εἰδοποιήσει ὅτι κατετέθησαν τὰ 10 ἑκατομμύρια φράγκων τῆς 6' προκαταβολῆς τῶν 40 ἑκατομμυρίων, καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ ἐπὶ ἡμερῶν οὐδεμίαν λαμβάνομεν εἰδήσιν παρὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ Πρεσβευτοῦ μας ἐτηλεγράφησα δὲ σήμερον πρὸς τὸν αὐτόθι Πρόξενον νὰ μάθω μήπως ἀσθενῇ, παρακαλῶ τὸν Sir Francis νὰ μοι εἴπῃ ἂν γνωρίζῃ πράγματι ὅτι τὰ 10 ἑκατομμύρια κατεβλήθησαν. Ὁ Πρέσβυς ἀπήντησεν ὅτι εἶχεν ὄντως τηλεγράφημα, δι' οὗ τῷ παρηγγέλετο νὰ μάθῃ τοὺς ἔργους ὑφ' οὓς κατέβηκεν ἡ Γαλλία τὰ ἰδικά της νέα 10 ἑκατομ...—ἠρώτησε τὸν κ.

Cuilemin, ὅστις τῷ εἶπεν ὅτι κατεβλήθησαν δι' ἀνοήματος πιστώσεως εἰς τὰ βιβλία (crédit par écriture) ἄνευ ἐκταμιεύσεως (sans décaissement) ταῦτα ἐτηλεγράφησεν εἰς Λονδίνον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ἐννόησαν, φαίνεται τὸ sans décaissement, ἀπετάθησαν εἰς Παρίσιους.

Εἰς τὸν Πρέσβυν ἐξήγησα ὅτι ἡ προκαταβολὴ ἐγένετο εἰς Παρίσιους μὲ τοὺς αὐτοὺς ὅρους τῆς πρώτης προκαταβολῆς, τοῦτέστι ὅτι δὲν θὰ ζητήσῃ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα νὰ λάβῃ τὸν χρυσὸν πρὶν ἢ ἐξαντληθοῦν τὰ πρῶτα 135.000.000 φράγκα τοῦ νόμου FXMB.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ἡ ἐσχάτως ἐπαναληφθεῖσα νέα συναλλαγματική διακύμανσις τῆς δραχμῆς, ἐπ' ἀνέφερον ἐπὶ τοῦ τάπητος τῆς συζητήσεως διὰ μίαν ἐτι φορὰν τὸ θέμα περὶ τῶν αἰτιῶν, εἰς τὰ ὅποια ὀφείλεται ἡ ἀρχικὴ τῆς δραχμῆς ὑποτίμησις καὶ τῶν οικονομικῶν ἐκείνων λόγων, οἵτινες προκαλοῦσι τὰς ἐπανειλημμένας αὐτῆς διαταραχάς. Εἶνε τοσοῦτον σοβαρὸν διὰ τὰς ὁλοκληρίας αὐτοῦ ἐπιδράσεις τὸ ζήτημα τῆς συναλλαγματικῆς ἀσταθείας δεδομένου τινὸς νομίσματος, ὥστε αἱ περὶ τοῦτου συζητήσεις, καίτοι πληροῦσαι σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου τὰς μεταπολεμικὰς ἐρεῦνας τῆς οικονομικῆς ἐπιστήμης ὡς ἐκ τῆς παγκοσμίου ἐξαπλώσεως τοῦ οικονομικοῦ αὐτοῦ φαινομένου, νὰ μὴ θεωρῶνται ποτὲ ὡς πεπαλαιωμένα καὶ νὰ μὴ ἀποβάλλωσιν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐνέχουσι καὶ διὰ τὴν κοινὴν γνώμην καὶ διὰ τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους.

Καὶ παρ' ἡμῖν τοιαῦται συζητήσεις δὲν εἶνε ἀγνωστοί. Ἀντιθέτως μάλιστα ἡ χρονία πῶς μορφή τῆς συναλλαγματικῆς μας ἀσθενείας (διαρκεῖ ἤδη πλέον τῶν 5 ἐτῶν) καὶ ἡ συχνότης τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῆς ἀνανεοῖ ἐκάστοτε τὰς περὶ τῶν αἰτιῶν καὶ τῶν μέσων τῆς θεραπείας τῆς συζητήσεις καὶ συγκεντροῖ ἀμέριστον λόγῳ τῆς ἀντανταστικῆς δυσμενοῦς ἐπιδράσεως τῆς ἐπὶ τοῦ τιμαρίθμου καὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμόδιων Κυβερνητικῶν

Κατόπιν ὁ Πρέσβυς ἔφερεν ἐν παρόδῳ τὸν λόγον ἐπὶ τῶν εἰς τὰς σημερινὰς ἐφημερίδας δημοσιευθέντων ἀποσπασμάτων ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἀλιευθεῖσων ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ ὑποβρυχίου κατὰ τὴν σύλληψιν τοῦ ἀξιωματικοῦ Napier ἐπὶ τῶν «Σπετσών». Εἶπεν ὅτι ἡ μὲν ἰδική του ἐκθεσις περιεῖχε τῶν τῶν τοὺς ὅρους τῆς διακοινώσεως, ἣν μοι εἶχεν ἐπιδώσει μετὰ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας, ἀλλ' ὅτι τὰ λοιπὰ δημοσιεύματα εἶνε ἀνακριδῆ. Ἦκουσα σιωπῶν καὶ, ἅμα ἐπαυσεῖν ἐκείνος ὁμιλῶν, ἀπῆλθον.

Στ. Σκουλούδης

κύκλων καὶ τὰ βλέμματα τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

Πρὸς σαφὴ καὶ ἀντικειμενικὴν διάκρισιν τῶν δεδομένων ἐξηγήσεων ἀνάγκη, ὅπως διαχωρίσωμεν αὐτὰς εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς ἐκείνην, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ φρονούντες ὅτι ἡ πρώτη καὶ κυρία πηγή, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκπορεύεται πᾶσα ὑποτίμησις τῆς ἀξίας τῆς νομισματικῆς μονάδος χώρας τινὸς, εἶνε ἡ παθητικότης καὶ ἡ ἀνισοσκέλεια τοῦ ἰσοϋγίου τῶν διεθνῶν αὐτῆς πληρωμῶν, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν χρηματιστηριακῶν ἐνγυμῶν τῆς κερδοσκοπίας, καὶ εἰς ἐκείνην, ἣτις ἀντιπροσωπεύει τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἀρχικὴ αἰτία τῆς τοιαύτης νομισματικῆς πτώσεως ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν πληθωρικὴν αὐξήσιν τῶν κυκλοφοριακῶν μέσων (νομισματικὴ ἐξοίδησις). Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀπόψεων ἐγκτεται πρὸ παντὸς ἐν τούτῳ. Ὅτι ἡμῖν πρώτη, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Zahlungs bilany theorie, τὴν κυρίαν ἀφορμὴν τῆς νομισματικῆς υποτίμησεως διαβλέπει εἰς διαταραχάς, λαμβανούσας χώραν ἐπὶ τοῦ καθαρῶς ἐμπορικοῦ νούσας χώραν ἐπὶ τοῦ καθαρώς παραγωγικοῦ πεδίου καὶ προσερχομένας καὶ παραγωγικοῦ πεδίου καὶ προσερχομένας ἐκ τῆς κακῆς διαπλάσεως τῆς ἐμπορικῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοϋγίου, ἐνῶ ἡ ἑτέρα, ἡ Inflation theorie, πᾶσαν συναλλαγματικὴν ἀσθένειαν καὶ διακύμανσιν ἀποδίδει μόνον εἰς τὴν δυσμενῆ διαμόρφωσιν τῆς χαρτονομισματικῆς καὶ χρηματικῆς κατστάσεως.

Ἐκ τῶν δύο ἀναφερόμενων θεωριῶν ἡ μᾶλλον διαδεδομένη καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἀκόμη τῶν μὴ εἰδικῶν στρωμάτων, τυγχάνει ἡ πρώτη. Βεβαίως ἡ θέσις, ἣν ἐκλέγει ἕκαστος εἰδικὸς ἐπιστήμων ἐξαγορεύεται ἀπώτερον ἐκ τῶν οικονομικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν περὶ «ἀξίας τῆς τιμῆς» ἐν γένει ἐν τῇ Πολιτ. Οἰκονομίᾳ καὶ περὶ τῆς ἀξίας συγκεκριμένης τοῦ χρήματος εἴτε ἐν τῇ ἐσωτερικῇ αὐτοῦ ἐποστάσει, στατικῶς—ποιοτικῶς καθ' ἑαυτὸ λαμβανομένου, εἴτε ἐν τῇ κυκλοφορικῇ κινήσει καὶ τῷ καθαρισμῷ τῆς ἐκάστοτε τιμῆς αὐτοῦ καὶ τῆς σχέσεώς του πρὸς τὰς τιμὰς τῶν ἐμπορευμάτων, δυναμικῶς—ποσοτικῶς προσβλεπομένης. Ἀλλὰ περὶ τῶν ἐσωτέρων τούτων ἀπόψεων τῶν οικονομολογούντων, δὲν πρόκειται ἐνταῦθα. Ἀρκοῦν διὰ τὴν ἐξέτασίν μας αἱ εἰδικῶς διὰ τὸ νομισματικὸν πρόβλημα ἐκτιθέμεναι δύο πρῶτες θεωρίαι.

Ὑπὲρ τῆς πρώτης φαίνεται ὅτι ἀπολίνει καὶ ἡ γνώμη τοῦ κ. Διοικητοῦ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἐν τῇ πρὸς τοὺς «Τάμεις» ἀπαντήσει του σχετικῶς γράφει «ὅτι ἡ ἐκπτώσις τοῦ ἐγχωρίου ἡμῶν νομίσματος ὀφείλεται κυριώτατα εἰς ἰσχυρὰν ζήτησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ πρὸς πληρωμὴν ἐμπορευμάτων ἐξωθεν εἰσαγομένων.»

Ἡ συλλογιστικὴ σειρά τῶν ὑποστηριζόντων τὴν θεωρίαν τοιῶν εἶναι ἡ ἐξῆς: Ἡ παθητικότης τοῦ ἰσοϋγίου τῶν διεθνῶν χώρας τινος πληρωμῶν δημιουργεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς ζήτησεως ποσοῦ ξένου συναλλάγματος πρὸς ἐξόφλησιν τῶν διεθνῶν συναλλαγῶν, ὅπερ μὴ παρεχόμενον ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐξ ἀδυναμίας αὐτῆς ἀκριβῶς λόγῳ τῆς παθητικότητος, ἐπιδίδεται νὰ ἐξευρεθῇ διὰ τῆς ἐπὶ μᾶλλον ἀθρόας ποσφορᾶς ἐγχωρίου νομίσματος ἐν ταῖς χρηματιστηριακαῖς ἀγοραῖς. Ἡ τοιαύτη ἀθρόα προσφορὰ, προκλεῖ συμφῶνως πρὸς τὸν νόμον τῆς προσφορᾶς καὶ ζήτησεως ἐκπτώσιν τῆς ἀξίας τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος ἢ ὅπερ τὸ αὐτὸ αὐξήσιν τῆς τιμῆς τοῦ ξένου συναλλάγματος. Ἡ ὑψοσις τῆς τιμῆς τοῦ ξένου συναλλάγματος ἔχει ἀντιστοίχως ὡς ἀμμεσον ἀποτέλεσμα τὴν ὑψοσιν τῶν τιμῶν τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ζωῆς, ἣτις ἐπιφέρει αὐξήσιν καὶ τῶν ἡμερομισθίων καὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπαλλήλων, διαταράσσει τὴν προϋπολογισθεῖσαν σχέσιν μεταξὺ ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Κράτους δυσαναλόγως διογκῶσα τὰ τελευταῖα οὕτως ὥστε τοῦτο νὰ περιέχεται εἰς τὴν ἀνάγκην χάριν τῆς κυλίσσεως τοῦ δημιουργη-

θέντος ἐν τῷ μεταξὺ ἐλλείμματος καὶ τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν ὑπὸ τῆς ἀγορᾶς απαιτούμενων πλειότερων κυκλοφοριακῶν μέσων νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν ἐκδοσιν χαρτονομίσματος, ἐπιδράσεως τέλος ἀντανταστικῶς καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς συνεπειᾶς ἐφ' ὅλον τοῦ ἀναφερόμενου κύκλου τοῦ οικονομικοῦ αὐτοῦ φαινομένου. Οὕτως ἐξηγεῖται ἡ ἀναπτυσσομένη συναλλαγματικὴ ἀσθένεια διὰ τῆς ὑποτίμησεως τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος καὶ ἡ αὐξήσις τῆς ἀκρίβειας τῆς ζωῆς.

Κατὰ τὴν ἀντίθετον αὐτὴν θεωρίαν ἡ ἀνωτέρω ἐκτιθέμενη σειρά λαμβάνει ὡς ἐξῆς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς καὶ διατρέχει τὸν ἐπόμενον κύκλον: Ὁ κρατικὸς προϋπολογισμὸς ἐκ διαφόρων αἰτίων ὀφειλομένων εἴτε εἰς οικονομικὰς συνεπειὰς τοῦ πολέμου εἴτε εἰς κακὴν οικονομικὴν πολιτικὴν, ἐμφανίζει ἐλλείμμα, πρὸς κάλυψιν τοῦ ὁποίου ἡ Κυβέρνησις, μὴ δυναμένη ἢ μὴ θέλουσα ν' αὐξήσῃ τὸ φορολογικὸν βάρος, καταφεύγει εἰς τὴν πρόχειρον ἐκδοσιν ἀναλόγου χαρτονομίσματος. Ἡ τοιαύτη πληθωρικὴ ἐκδοσις χαρτονομίσματος, πέραν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἀγορᾶς καὶ πρὸς μόνον σκοπὸν τὴν ἱκανοποίησιν Κρατικῶν ἀναγκῶν προκαλεῖ τὴν ὑψοσιν τῶν τιμῶν τῶν ἐμπορευμάτων καὶ τὴν αὐξήσιν τῆς ἀκρίβειας τῆς ζωῆς ὑπ' ὅλας αὐτῆς τὰς μορφάς. Ἐκ τούτου ἐκπτώσις τῆς ἀξίας τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος καὶ ὑψοσις τῆς τιμῆς τοῦ ξένου συναλλάγματος, συνεπὶς ἐμφάνισις τῆς συναλλαγματικῆς ἀσθενείας.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων θεωριῶν ὑπάρχει καὶ ἑτέρα μέση θεωρία, ἣτις παραδέχεται ὅτι ἡ νομισματικὴ ὑποτίμησις δύναται νὰ ἐπέλθῃ διαρυστικῶς καὶ κεχωρισμένως εἴτε ἐξ ἀνισοσκέλους διαταράξεως τοῦ ἰσοϋγίου τῶν πληρωμῶν, εἴτε ἐξ ὑπερμέτρου πληθωρισμοῦ καὶ τῆς κερδοσκοπίας, εἴτε καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ἀναφερόμενων λόγων ἀμοιβαίως ἐπ' ἀλλήλων ἐπιδρώντων.

Ἡ κρατικὴ βάσανος τῶν ἐκτεθεισῶν θεωριῶν ἐξέρχεται τοῦ κύκλου τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν θέματος μας. Ἐν μόνον δύναται ἀσφαλῶς νὰ λεχθῇ. Ὅτι ἡ νομισματικὴ τῆς Ἑλλάδος ἀσθένεια καὶ οἱ ἀρχικοὶ λόγοι τῆς προκλήσεώς της ὀφείλονται ἀναμφισβήτητως εἰς οικονομικὰ αἰτία προσερχόμενα ἐκ τῆς χρηματικῆς πλευρᾶς, ἐκ τοῦ ὑπερμέτρου δηλ. διὰ τὰς Κρατικὰς ἀνάγκας χαρτονομισματικοῦ πληθωρισμοῦ. Ὅτι δ' ὁ πληθωρισμὸς οὗτος ἐξακολουθεῖ καὶ νῦν ἐνισχυόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ κυμαίνοντος χρέους καὶ τῆς παροχῆς ἀφθόνων τραπεζικῶν πιστώ-

σεων περί τούτου εἶνε τις ἀπολύτως βέβαιος. Ὁ στατιστικὸς πίναξ, καθ' ὃν τὸ κυκλοφοροῦν χαρτονομίσμα ἀναλογεῖ κατὰ κεφαλὴν, ἀφ' οὗ μετατραπῇ εἰς χρυσὴν ἀξίαν, κατὰ ποσοστὸν πολὺ ὀλιγώτερον τοῦ προπολεμικοῦ δὲν ἔχει οὐδεμίαν θεωρητικὴν σημασίαν. Καθόσον ἀκριβῶς ἡ νόσος τῆς Inflation ἔχει τοῦτο τὸ διακριτικόν, ὅτι ἐν τῇ πρὸς τὰ κάτω ἐξελίξει αὐτῆς παρουσιάζει οὐσιαστικῶς ποσὸν χαρτονομίσματος κυκλοφοῦν κατὰ χρυσὴν ἀξίαν κατὰ πολὺ ὀλιγώτερον τοῦ προπολεμικοῦ. Διότι ἡ ὑποτίμησις τοῦ νομίσματος λαμβάνει χώραν ταχύτερον καὶ ἐν μεγαλυτέρᾳ εὐρίτῃ καὶ δυσαναλογίᾳ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐπὶ πλέον πληθωρικῶς ἐκδοθέντος χαρτονομίσματος.

Συνεπῶς ἡ μόνη ἐνδεικνυμένη συναλλαγματικὴ πολιτικὴ ὀφείλει νὰ εἶνε ἡ πραγματικὴ καὶ εἰλικρινὴς καὶ οὐχὶ κατ' ἐπίφασιν ἰσοσκελίσις τοῦ προὑπολογισμοῦ, ἡ ἀναστολή πάσης πρὸς πληθωρισμὸν τεινούσης τά-

σεως, ὁ περιορισμὸς αὐτοῦ διὰ μετριασμοῦ τοῦ κυμαινομένου χρέους, τῶν χορηγουμένων τραπεζικῶν πιστώσεων καὶ εἰ δυνατόν καὶ τοῦ κυκλοφοροῦντος ἐπὶ συναλλαγματικῷ ἀντικρῦσματι δυνάμει τοῦ νόμου 23 Ἀπριλ. 1923 χαρτονομίσματος καὶ τέλος ἡ ἐπάνοδος τῆς χώρας εἰς τὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα, ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν καὶ πάσης οἰκονομικῆς τοιαύτης. Ἄνευ τῶν γενικωτέρων τούτων οἰκονομικῶν μέτρων καὶ διὰ μόνης τῆς ἀνεπιτυχούς καταδιώξεως τῆς κερδοσκοπίας, οὐδὲν ὀφείλει ν' ἐναιμένη τις τὴν ἀτόνησιν τῆς ὑπαρχούσης συναλλαγματικῆς μας ἀσθενείας. Ἀντιθέτως μάλιστα ἐφ' ὅσον αὕτη κρατεῖ αἱ διέφοροι συναλλαγματικαὶ διακυμάνσεις εἴτε πρὸς τὰ ἄνω εἴτε πρὸς τὰ κάτω εἶνε φυσικαὶ τῆς ἀσθενείας ταύτης ἐκδηλώσεις, αἵτινες καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀσφαλῶς θέλουσι συνεχισθῇ.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΑΓΓ. ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΠΥΡΟΠΑΘΩΝ

Τὸ ζήτημα τῶν πυροπαθῶν Σμύρνης, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲ καὶ πλέον γίνεται λόγος, ἐνῶ ὑπάρχοντι διαίαι νόμιμοι βάσεις, ὅπως ἐπιτευχθῇ ἀνάλογος συμβιβασμὸς μετὰ τῶν Ἀγγλικῶν ἐταίρων, αἵτινες δυστροποῦσιν εἰς τὴν δεδικαιολογημένην καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως, δεδομένου ὅτι καὶ οἱ πλείστοι τῶν ξένων νομομαθῶν ἀπεράνθησαν ἀπροκαλύπτως ὑπὲρ τοῦ δικαίου τῶν πυροπαθῶν Μικρασιατῶν, εἶναι ζήτημα, τὸ ὁποῖον πρέπει ν' ἀπασχολήσῃ σοβαρῶς τὴν ἐνεστιῶσαν κυβέρνησιν.

Ἀπὸ τῆς Μικρασιατικῆς καταστροφῆς, πρώτη ἡ Ἐπαναστατικὴ κυβέρνησις τοῦ 1922 ἔκαμε σχετικὰς τινας ἐν Λονδίῳ ἐνεργείας, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν ἀποζημίωσιν τὴν κατὰ τοὺς μετρωτέρους ὑπολογισμοὺς ἀνερχομένην εἰς 4-5 ἑκατομμύρια Ἀγγλικῶν λιρῶν, ἡ ὁποία ἀναμφιβόλως θὰ ἐβελτίουν τὴν Ἑθνικὴν οἰκονομίαν. Ἀντυχῶς δὲ αἱ ἐνεργεῖαι αὗται δὲν ἐστέρθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας. Ἐκτοτε οὐδεμία ἄλλη σχετικὴ ἐνέργεια ἐγένετο, διότι αἱ πλέον ἀπαισιόδοξοι γνωμοδοτήσεις τῶν διαφόρων συμβολίων ἀπεράνθησαν, ὅτι δὲν ἐπρεπε νὰ συνεχισθῶν παρόμοιαι ἐνεργεῖαι, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐναυάγουν ἐν-

θὺς ὡς ἐπραγματοποιούντο. Καὶ τὸ ζωτικώτατον τοῦτο ζήτημα παραμένει ἐκκρεμὲς πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τόσον τῶν δικαιοῦχων πυροπαθῶν, ὅσον καὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας.

Ἀρχῇθεν δὲ αἱ βάσεις τῶν ἐνεργειῶν τῆς τότε Ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως ὑπῆρξεν σαθρὰ, ὅσον καὶ ἀδικαιολόγητος. Δὲν ἐπρεπε νὰ ἐπιδιωχθῇ συνεννόησις ἐν Λονδίῳ διὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δικαίου τῶν πυροπαθῶν, δεδομένου, ὅτι τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ δικαστήρια δὲν ἦσαν τὰ πραγματικῶς ἀρμόδια διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ἐν λόγῳ ὑποθέσεως καὶ κατοβολῇ τῆς εἰς αὐτοὺς ἀμοζημιώσεως, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἐξέδιδον [ἀπόφασιν ἐθνικὴν ὑπὲρ τῶν πυροπαθῶν Μικρασιατῶν, διότι αἱ ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως πλέον ἰσχυραὶ ἀγγλικαὶ ἀσφάλειαι θὰ ἐξήσκουν ἐπὶ τῶν δικαστηρίων τὴν ἀνάλογον πίεσιν.

Εἶναι δὲ γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅτι ὁσῶν ἐδημιουργεῖτο περίπτωσις πυροκαῖς ἐν Τουρκίᾳ, οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι οὐδέποτε κατέφευγον εἰς τὰ ἀγγλικά δικαστήρια πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῆς, ἀλλὰ πάντοτε συμφώνως

τῶν κρατουσῶν ἐν αὐτῇ διατάξεων τοῦ Ἐμπορικοῦ δικαίου ἀπετύνοντο πρὸς τὰ Τουρκικὰ τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα, ἐξετάζοντα ἂν ἡ πυροκαῖα προήρχετο ἀπὸ τυχαίων τι αἰτίων ἢ ἀπὸ ἐμπρησμῶν ἐξέδιδον ἀποφάσεις πρὸς τὰς ὁποίας αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἀγγλικά ἐταιρεῖαι πλήρως συνεμορφούντο.

Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ πισταὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς διαστρεβλώσεως τῶν πραγμάτων δὲν ἐδίστασαν, ὥς εἶδομεν, νὰ ἀποφανθῶν—διὰ ν' ἀπαλλαγῶν τῆς ἐδύννης—ὅτι ἡ ἐν λόγῳ πυροκαῖα ἐξεργάγη ὁλως τυχαίως τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ ὅτι αἱ διάφοροι ἀγγλικά ἐταιρεῖαι ὡφείλον ν' ἀποζημιώσωσιν τοὺς πελάτας των μετὰ τὴν ἀπειλήν, ὅτι ἂν δὲν ἐξεπλήρουν τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν θ' ἀπηρεστοῖτο ἡ λειτουργία αὐτῶν ἐν Τουρκίᾳ. Ἀλλ' οἱ ἀσφάλειαι ἐπρότιμῃσαν ν' ἀποχωρήσουν ἐκ Τουρκίας παρὰ ν' ἀποζημιώσωσιν τοὺς δικαιοῦχους...

Συνέβη δὲ αὐτῶν καὶ τοῦτο: Τὰ δικαστήρια τοῦ Λονδίνου εἰς τὰ ὁποῖα ἐνήγαγον τὴν ἀγγλικὴν ἀσφάλειαν τινὲς τῶν ἀμερικανικῶν ἐταιρειῶν, μὴ λαβόντα ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν ἐκτεθείσας ἀκριβοδικαίας ἀπόψεις, ἀλλὰ πιστεύοντα ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν δωδεκάτην ὥραν ἐμφανισθέντων ψευδομαρτύρων ἐξέδωκαν ἀποφάσεις ὑπὲρ τῶν ἀγγλικῶν ἀσφαλειῶν!

Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ διαιωνισθῇ μετὰ τὴν ἐλπίδα, ὅτι κάποτε πιθανὸν νὰ διευθετηθῇ. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἔχει μερίστην ὑποχρέωσιν, ὅπως ὑποβάλλῃ τὸ

ΔΕΛΕΣ. ΦΑΣΙΑΝΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Οἱ καθυστεροῦντες τὰς συνδρομὰς τοῦ ΔΗΞΑΝΤΟΣ ΕΤΟΥΣ παρακαλοῦνται θερμῶς ἢ νὰ ἐμβάσωσι τὸ ἀντίστοιχον τῆς συνδρομῆς, ἢ νὰ εὐχεστηθῶσιν νὰ μᾶς ἐπιστρέψουν τὰ ληφθέντα τεύχη. Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐπιθυμεῖ τὴν ζημίαν τῆς «Ν. ΕΠΟΧΗΣ».

[ΕΚ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ]

ΜΕΛΕΤΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

[*Ενδιαφέρουσα αναλυτική μελέτη του κ. Δ. Σωτηρίου,
τμηματάρχου εν τῷ Ὑπουργείῳ Ἐσωτερικῶν.*]

Δάνεια τῶν Δήμων

Όνομασία Δήμων	Αριθμὸς Δανείων	Αρχικὴν ποσὴν	Ποσὴν ἐτησίως τοκοχρεωλυ- τικῆς δόσεως	Υπόλοιπον ὀφειλόμενον τὴν 31 Δεκεμ- βρίου 1924	Ἀναλογία τῆς ἐτη- σίως τοκοχρεωλυ- τικῆς δόσεως πρὸς τὰς εἰσπράξεις τοῦ Δήμου τῆς χρήσεως 1923-24
Ἀθηναίων	4	45.000.000	3.008.353 ¹	41.519.660	10,5
Δομοστολίου	4	663.665	44.858	531.249	8,9
Ἐδέσσης	1	200.000	7.008	95.927	0,9
Ερμούπολεως	2	2.780.000	127.685	1.766.871	15,6
Ζακυνθίων	2	525.000	36.671	395.434	10,7
Ἡρακλείου	6	6.300.000 ¹	478.349	6.202.935	13,2
Θεσσαλονίκης	4	34.560.000	1.622.985 ⁵	34.270.486	8,2
Ἰωαννιτῶν	1	100.000	10.204	67.173	1,
Καβάλλας	3	5.000.000	683.430	4.593.020	13,5
Καλαμῶν	2	800.000	52.320	688.549	4,5
Καρδίτσας	2	650.000	43.211	500.258	4,5
Κερκυραίων	3	1.850.000	97.496	1.186.518	11,6
Λαμίας	1	280.000	19.600	296.884	3,7
Λαρίσης	2	3.500.000	254.297	3.092.699	16,1
Λεορτίνων	1	1.380.846	91.445	949.448	27,4
Μεσολογγίου	3	440.000	29.139	329.866	12,6
Ναυπλίων	1	30.000	3.406	21.930	1,2
Παγασῶν	2	880.000	56.446	621.418	1,5
Πατρῶν	6	33.950.000 ²	331.211	33.029.968	7,5
Πειραιῶς	10	7.110.000	406.510 ⁵	6.134.609	4,0
Ρεθύμνης	1	150.000	12.979	121.767	2,
Τρικυαίων	1	150.000	11.873	56.584	1,
Τριπόλεως	2	800.000	55.122	412.432	10,5
Φλωρίνης	1	500.000	68.779	463.132	12,9
Χανίων	2	10.800.000 ³	127.179	10.770.359	4,3
Σύνολον	67	158.399.511	7.680.210	148.117.178	

(1) Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο περιλαμβάνονται καὶ 7.000 λ. Ἀγγλ. ὑπολογισθεῖσαι ἐνταῦθα πρὸς δρχ. 250.

(2) Δύο ἐξ τῶν δανείων τούτων ἐκ δρχ. 4.500.000 καὶ λ. Ἀγγλ. 100.000 (ὑπολογισθεῖσων ἐνταῦθα

πρὸς δρχ. 250) συνωμολογήθησαν δυνάμει τοῦ νόμου 2789 τῆς 8 Ἰουνίου 1922, περὶ ἐκτελέσεως ὑδραυλικῆς ἐγκαταστάσεως ἐν τῇ πόλει Πατρῶν τοῦ Δήμου Πατρῶν καὶ διαχειρίζονται ὑπὸ ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς. Ὁ λογαριασμὸς τούτων—συνωμο-

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ δάνεια τῶν πρώην Δήμων καὶ Κοινοτήτων παραιτηθέντων, ὅτι ἐκ τούτων συνωμολογήθησαν ὑπὸ Κοινοτήτων ἀναγνωρισθεῖσων κατὰ τοὺς ἱσχύοντας περὶ τούτων νόμους καὶ ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν δύο ἐν ὅλῳ δάνεια ὑπὸ δύο Κοινοτήτων ὀλικοῦ κεφαλαίου δρχ. 550.000, ἐξ ὧν τὸ ἐκ συνωμολογήθη κατὰ τὸ οἰκονομ. ἔτος 1924-25. Τὰ λοιπὰ ἐκ τῶν ἐν λόγω δανείων ἔχουσι συνωμολογήθη: α') 34 ὑπὸ 31 πρώην Δήμων. β') δύο ὑπὸ δύο Κοινοτήτων ἐκ τῶν πρὸ τῶν ἀνωτέρω νόμων ὑφισταμένων εἰς τινὰς περιφερείας τοῦ Κράτους καὶ γ') ὀκτὼ ὑπὸ ἐξ ἀγροτικῶν Δήμων τῆς Κρήτης. Ἐκ τῶν τοκοχρεωλυτικῶν τῶν αὐτῶν δανείων δρχ. 65.928 καταβάλλοντα ὑπὸ τοῦ Δημοσίου δυνάμει τοῦ νόμου 2125, λόγω τῆς καταργήσεως τοῦ ὑπεργύου διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τινῶν ἐκ τῶν δανείων τούτων δασμοῦ ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ

ἐμπορευμάτων. Ἐπομένως τὸ πρᾶγματι βαρύνον τὰς οἰκείας Κοινότητας ἐτησίως ποσὸν διὰ τοκοχρεωλυτικὰς δόσεις περιορίζεται εἰς δρχ. 265.180.

Ὡς πρὸς τὰ ἐκ δανείων βάρη τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων μέχρι καὶ τοῦ οἴκον. ἔτους 1923-24 παρατηρητέον, ὅτι οἱ μὲν Δήμοι ἐβαρύνοντο διὰ συνολικοῦ ὀρχικοῦ κεφαλαίου δρχ. 81.845.739. (1) διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὁποῦ αἱ τοκοχρεωλυτικαὶ δόσεις τοῦ οἴκον. ἔτους 1923-24 ἀνήρχοντο εἰς δρχ. 3.735.075, αἱ δὲ Κοινότητες ἐβαρύνοντο διὰ συνολικοῦ κεφαλαίου ἐκ δρχ. 3.861.036, διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὁποῦ αἱ τοκοχρεωλυτικαὶ δόσεις διὰ τὸ οἴκον. ἔτος 1923-24 ἀνήλθον εἰς δρχ. 208.002. Κατὰ ταῦτα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς εἰσπράξεις τῆς χρήσεως 1923-24 ἐμφανίζονται τὰ ἐξῆς ὁποτελέσματα:

Ἀναλογία ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων

τῶν Δήμων	τῶν Κοινοτήτων
ο/ο	ο/ο
Τοῦ συνόλου τῶν δανείων	74,7
τῶν τοκοχρεωλυτικῶν δόσεων τοῦ ἔτους	5,75
	3,4
	0,3

λογηθέντων ἐγγυήσει τοῦ Δημοσίου—ἀπὸ ἀπόψεως τοκοχρεωλυτικῶν δόσεων κλπ. δὲν ἔλαβεν ἐπικανονικὴν μορφήν, δι' ὃ καὶ δὲν συνυπολογίσθησαν εἰς τὰς ἐπομένους στήλας.

(3) Τὸ ἔτερον τῶν δανείων τούτων, ἐκ δρχ. 5.000.000 καὶ λ. Ἀγγλ. 16.000.000 (ὑπολογισθεῖσων ἐνταῦθα πρὸς δρχ. 250) συνωμολογήθη δυνάμει τοῦ νόμου 2852 τῆς 12 Ἰουλίου 1922, περὶ ἐκτελέσεως ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων ἐν τῇ πόλει Χανίων κλπ. Εἰς τὰς ἐπομένους στήλας δὲν συνυπολογίζεται τὸ δάνειον τοῦτο διὰ τὸν ἐν τῇ ἀμέσῳ ἀνωτέρω σημειώσῃ λόγον.

(4) Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 14 Σεπτεμβρίου 1923 Ν. Δ. διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν δανείου τοῦ Δήμου Ἀθηναίων καταβάλλονται ἐτησίως δρχ. 1.000.000 ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, μὴ συνυπολογισθεῖσαι εἰς τὰς ἐν τῇ πίναντι τοκοχρεωλυτικὰς δόσεις.

(5) Δυνάμει τοῦ ἀπὸ 14 Σεπτεμβρίου 1923 Ν. Δ. διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν δανείων τοῦ Δήμου Θεσσαλονίκης καταβάλλονται ἐτησίως δρχ. 1.500.000 ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, μὴ συνυπολογισθεῖσαι εἰς τὰς ἐν τῇ πίναντι τοκοχρεωλυτικὰς δόσεις.

(6) Ἐξέπεσθησαν δρχ. 120.000, καταβαλλόμενα ἐτησίως ὑπὸ τοῦ Δημοσίου.

Σημειοῦται σχετικῶς, ὅτι μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1915 τὰ δάνεια τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἀνήρχοντο εἰς 86, ἀντιπροσωπεύοντα ὀλικοῦ κεφαλαίου 37.980.738 δρχαίων, διπλάσιον περίπου τῶν τότε ἐσόδων τῶν.

Ποῖν ἡ ἐξενεχθῆ κρίσις τις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρήσιμον εἶναι συγκριτικῶς πρὸς ταῦτα νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τὰ ἐπόμενα δεδομένα ὡς πρὸς τὴν δανειακὴν κατάστασιν τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τοῦ Βελγίου, ἀνερχομένων εἰς 2534 καὶ ὀλικοῦ πληθυσμοῦ κατὰ τὸ 1916 περίπου ἀνωτέρου τῆς Ἑλλάδος (2).

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1913 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1922 εἶχον συνωμολογηθεῖ ὑπὸ τούτων 20.966 ἐν ὅλῳ δάνεια, ἀντιπροσωπεύοντα ὀρχικὸν κεφάλαιον 5.640.914.000 βελγικῶν φράγκων. Μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1922 εἶχον

(1) Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο περιλαμβάνονται καὶ δρχ. 32.250.000 ἐκ δανείων τῶν Δήμων Πατρῶν καὶ Χανίων περὶ ὧν αἱ ὑπὸ τὸν προηγουμένον πίνακα σημειώσεως 2 καὶ 3.

(2) Annuaire Statistique de la Belgique. Τόμοι 46ος σελ. 51-57 καὶ 109 β' καὶ 48ος σελ. 118.

συνομολγηθῇ 1315 δάνεια ὑπὸ 871 Δήμων καὶ Κοινοτήτων. ἀντιπροσωπεύοντα κεφάλαιον 796.641.000 φράγκων. Καὶ ναι μὲν εἰς τὸν ὄγκον τῶν δανείων τούτων θὰ συνετέλεσαν κυρίως αἱ γνωσταὶ καταστρεφτικαὶ διὰ τὴν βελγικὴν χώραν συνέπειαι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, ἐν τούτοις ὅμως ἀκριβῶς ἐντεῦθεν καταδεικνύεται ἡ ἀκλόνητος πίστις ἣν ἐμπνέει μία ἀριτία κοιν. ὁργάνωσις, ἐν ᾗ ἔξ ἄλλου καὶ τὰ προπολεμικὰ ἔτη ἐμφανίζουσιν ἐν Βελγίῳ λίαν σημαντικὴν ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ δανείων τοῦλάχιστον, δανειακὴν κίνησιν τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων οὕτως εἶχον συνομολγηθῇ κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1910 442 δάνεια ὀλικοῦ κεφαλαίου 40.000.000 φράγκων, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1913 319 δάνεια κεφαλαίου 64.000.000 φράγκων.

Ὅποια ἡ συνολικὴ ἐπιβάρυνσις πάντων τῶν ἐν λόγῳ Δήμων καὶ Κοινοτήτων ἐκ δανείων καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ἐσόδων τῶν ἀναλογία

τοῦ συνόλου τῶν δανεισθέντων κεφαλαίων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν ἐτησίων τοκοχρεωλυτικῶν δόσεων ἀφ' ἑτέρου, δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ἐλλείψει σχετικῶν πληροφοριῶν ἐν τούτοις ὅσον ἀφορᾷ τὸ σύνολον τῶν ἐσόδων τῶν τοῦ ἔτους 1922, κρίνοντες ἐκ τῶν γνωστῶν εἰσπράξεων 16 Δήμων ἐχόντων πληθυσμὸν ἀνώτερον τῶν 40.000 κατοίκων ἀνελθουσῶν (πλὴν τῶν ἐκ δανείων) εἰς 825.000.000 φράγκων, ὑπολογίζομεν ὅτι τὸ σύνολον ἐκεῖνο θὰ ὑπῆρξε κατώτερον τῶν 2.500.000.000 φράγκων ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ μόνῃς τῆς εἰρημένης δεκαετίας τὸ σύνολον τοῦ ποσοῦ τῶν δανείων θὰ ἦτο τοῦλάχιστον κατὰ 125 0)0 ἀνώτερον τοῦ συνόλου τῶν ἐτησίων εἰσπράξεων.

Εἰδικότερον ὡς πρὸς τοὺς Δήμους Βρυξελλῶν καὶ Ἀμβέρσῃς παρατηροῦνται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν Δήμον Ἀθηναίων τὰ ἐπόμενα:

	Δήμος Βρυξελλῶν (ἔτος 1922)	Δήμος Ἀμβέρσῃς (ἔτος 1922)	Δήμος Ἀθηναίων (ἔτος 1922-23)
Πληθυσμὸς	215.504	300.321	450.000
Εἰσπράξεις	χιλ. φρ. 117.119	χιλ. φρ. 73.965	χιλ. φρ.
	ἐξ τακτικῶν ἐσόδων ἐξ ἐκτάκτων ἐσόδων πλὴν δανείων ἐν ὅλῳ	15.588 322.173	17.066
Υπηρεσία δανείων	23.641	31.149	730
Υπόλ. μετ' ἀφαίρεσ. (ἐκ τῶν τακτικῶν ἐσόδων σιντῆς ὑπ. δανείων) (ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων)	93.478 109.066	42.816 364.989	16.336
Ἀναλογία ο) ο) τῆς ὑ- πηρεσ. τῶν δανείων (ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων)	20 17,8	42 7,9	4,2

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων προκύπτει σαφῶς τὸ ὑπὸ τῶν Δήμων, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος καὶ τῶν Κοινοτήτων ἐν τῷ συνόλῳ τῶν σχεδὸν πάντῃ ἀνεκμετάλλευστον τοῦ κεφαλαίου τῆς πίστεως τῶν τοῦτο δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὰ ἐπόμενα αἷτια ἢ μᾶλλον εἰς τὴν συνύφανσιν αὐτῶν:

1ον) Στενότητα, λόγῳ μεγάλης ἀνεπαρκείας ἐσόδων, τῶν ὁρίων τοῦ δημοτικοῦ προϋπολογισμοῦ ὡς πρὸς πάντας σχεδὸν τοὺς Δήμους καὶ τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν Κοινοτήτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πρωτευουσῶν τῶν ἐπαρχιῶν. Διότι ὅπως τις τῶν τοιούτων ὁργανισμῶν ἐπιβαρυνθῇ διὰ δανείων ἀπαιτεῖται, οὐχὶ κυρίως νὰ μὴ ἔχῃ τοιαύτας βαρεῖας ὑποχρεώσεις ἐκ τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' ὁ προϋπολογισμὸς αὐτοῦ νὰ

διαθέτῃ ἱκανὸν περιθώριον διὰ τὴν μετὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν δανείων ἐκπλήρωσιν τῶν διαφορῶν ἄλλων ἀναγκῶν του. Ἡ ἀνωτέρω γενομένη σύγκριστις μεταξὺ τῶν Δήμων Ἀθηναίων, Βρυξελλῶν καὶ Ἀμβέρσῃς δύναται νὰ διαφωτίσῃ περὶ τούτου.

2ον) Ἐλλειψὶν προγραμμάτων καὶ μελετῶν ἐκτελέσεως μεγάλων τεχνικῶν δημοτικῶν καὶ ἰδία κοινοτικῶν ἔργων, κατὰ τὰ εἰς τὸ ἐπόμενον μέρος ἐκτιθέμενα.

3ον) Ἀστάθειαν τῶν ἐσόδων τῶν Κοινοτήτων, λόγῳ ἰδία τῆς νεαρότητος αὐτῶν, τῆς μὴ ἐπαρκούς ἐπεκτάσεως καὶ παγιώσεως εἰς αὐτὰς τοῦ συστήματος τῶν προαιρετικῶν ἀμέσων φορολογιῶν καὶ δικαιωμάτων καὶ τῶν συχνῶν μεταβολῶν τῆς ἐγγείου δημοσίας φορολογίας.

4ον) Δυσμενεῖς πρὸς χρησιμοποίησιν τοῦ κεφαλαίου τῆς πίστεως συνθήκας, ἃς ἐδημιούργησαν διὰ τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινοτήτας ἡ ἐπὶ μακρὸν παράτασις τῆς δημοτικῆς καὶ κοινοτικῆς περιόδου καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς καὶ τῶν κατ' αὐτὴν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν ἐπὶ τῆς ὅλης διοικήσεως τῶν ὁργανισμῶν τούτων.

Ἡ ἀρίστη ἀπὸ δανειακῆς ἀπόψεως κατάστασις τῶν ἡμετέρων Δήμων καὶ Κοινοτήτων, ὅταν θὰ συνεβάδιζε μὲ ἐπαρκῆ ὑπ' αὐτῶν ἐκτελέσιν τοῦ συγχρόνου κοινωνικοῦ προορισμοῦ τῶν, θὰ ἀπετέλει βεβαίως φαινόμενον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως εὐχάριστον. Δυστυχῶς ὅμως συνέπειά οὕσα τῆς γονίμου μὲν, ἀναλόγως τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς εὗρονται οἱ Δήμοι καὶ αἱ Κοινότητες, πλὴν, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἀπαιτήσεων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, λίαν περιορισμένης διὰ τοὺς προεκτεθέντας λόγους δράσεως αὐτῶν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εἰμὴ ὡς μία ἀπόδειξις τῆς ἀπωλείας, ἣν ὑπέστη τὸ πρὸ-

σφατον παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου μὴ ἐγκαίρου χρησιμοποίησεως τοῦ κυριωτέρου καὶ ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἐκτέλεσιν σημαντικῶν προοδευτικῶν ἔργων ὁργάνου, τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῳ ὡς διδακτικὸν μάθημα, ὅπως τοῦλάχιστον αἰρεμένων τῶν ἐπιπροσθούτων κολυμάτων ἀποβῇ ἡ ἀπώλεια αὕτη ὑπὸ τὰς ἐννόμους ἐγγυήσεις πρὸς ταχείαν ὠφέλειαν τοῦ προσεχούς μέλλοντος. Ἄν τὸ τελευταῖον ταῦτο δὲν συμβῇ, δὲν θὰ εὐθύνωνται καθ' ἡμᾶς οἱ Δήμοι καὶ ἰδίᾳ αἱ πλήρεις ζωῆς Κοινότητες τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν σημειωθησομένην ἐν μέσῳ γενικῆς προόδου, ὀπισθοδρομήσιν τῆς χώρας εἰς οὐσιωδέστατον κεφάλαιον τῆς ὅλης οἰκονομίας αὐτῆς, οἷον ἡ πολυσχιδῆς δράσις τοῦ Δήμου καὶ τῆς Κοινοτήτος, ἐν στενῇ ἀλληλουχίᾳ πρὸς πάντα τὰ λοιπὰ τοιαῦτα εὐρισκόμενον καὶ ἀπαραιτήτως πάντα ταῦτα, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, ὑποβασάζον.

Δ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ
(Ἀκολουθεῖ)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Ἡ ἀνάληψις τοῦ Υπουργείου τῆς Παιδείας ἀπὸ τὸν ἀντιβελγικὸν πολιτευτὴν κ. Λουκᾶν Ροῦφον ἀπὸ ἐκπαιδευτικῆς ἀπόψεως κρίνομένης εἶναι ἀρκετὰ εὐχάριστος. Ἄν ἐπὶ κεφαλῇς τῆς Ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κράτους δὲν τίθεται ὁ εἰδικὸς ὁ ἐνδιατρίψας καὶ κατανάλωσας τὰ χρόνια τοῦ βίου του ἐπάνω εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα, τίθεται ὅμως ὁ δραστήριος καὶ ὁ ρέκτης, ὁ ἀγνὸς καὶ ὁ ἠθικὸς πολιτευτής. Καὶ ἔχει τόσην ἀνάγκην τῶν προσόντων αὐτῶν ὁ ἐπὶ κεφαλῇς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκπαιδεύσεως!

Ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μεταρρυθμιστικῶν συνετελέσθη ἐκεῖ μέσα ἔρχεται ἤδη ὁ κ. Ροῦφος νὰ τὸ διατηρήσῃ καὶ τὸ τονώσῃ καὶ νὰ τὸ παραδώσῃ αὔριον εἰς τοὺς μετὰ τὰς ἐκλογὰς διαδόχους του. Ἐκεῖνοι δὲν θὰ ἐνσκήψουν ὡς λαίλαψ διὰ νὰ καταστρέψουν ὅ,τι οἱ ἄλλοι ἔχουν δημιουργήσει, διότι καὶ ἡ εἰσοδὸς τῶν εἰς τὸ Μέγαρον τῆς ὁδοῦ Εὐαγγελιστρίας θὰ γίνῃ ἡρέμα, ἀφοῦ ἐντὸς αὐτοῦ δὲν θὰ ὁρ-

χεῖται ἀκόλασταίων ὁ Βενιζελισμὸς, ἀλλὰ θὰ ἱερούργῃ εὐλογῆς καὶ σεμνὸς ὁ κ. Ροῦφος. Δὲν θὰ εἰσέλθουν ὅργανα φανατικῆς τυφλῆς ἀντιδράσεως, φυσικῆς κατὸ πᾶν τῶν ὁσων κακῶν διεπράχθησαν ἐκεῖ μετὰ, ἀλλὰ θὰ εἰσέλθουν νηφάλιοι διὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργον, ποὺ θὰ παραλάβουν καὶ διὰ νὰ συνεργασθῶν μετὰ τὰς σημερινὰς ἐκπαιδευτικὰς προσωπικότητας, τὰς συγγνωστὰς καὶ συμπαθεῖς, διότι ὑπῆρξαν θύματα εὐγενῆ τοῦ Βενιζελισμοῦ μετὰ τοὺς Κοινοβουλευτικὰς, τοῦ Βενιζελισμοῦ, ποὺ δὲν ἐγνώριζε ποτὲ οὐδὲν ἱερὸν οὐδὲν ὅσιον ἀλλ' εἶχε τὴν σατανικὴν παγοργίαν νὰ τοὺς προσοικειωθῇ διὰ νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ἰδεολογίαν τῶν.

Οἱ ἀγῶνες τοῦ δημοδιδασκαλικοῦ κλάδου ὅπερ βελτιώσεως τῆς θέσεως τῶν διδασκάλων διὰ τῆς διαβαθμίσεως τῶν ἐντὸς τῆς παρυπαλληλικῆς ἱεραρχίας ἐστεφάνωσαν ὑπὸ ἐπιτοχίας. Σύμφωνα μετὰ τὰ αἰτήματά των κατετίθη Ἡνωθεὶς Νόμος διὰ τὴν ἀναρρίκτισιν τῶν διδασκάλων, τὸ ὅποσον δὲν ἐπρόφρατε νὰ ὑπογραφῇ, δημοσιεύθη καὶ νὰ

γίνη νόμος ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ κ. Τσιρι-
μώκου. Τὸ τοιοῦτον κατετάραξε πολλοὺς δι-
δασκαλικοὺς κύκλους εἰθισμένους ἐν τῇ ἀφε-
λαί των πῖσται νὰ νομίζωσιν, ὅτι τὸ μονοπό-
λιον τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐνδιαφέρον-
τος τηρεῖται μόνον παρὰ τοῖς Βενιζελικοῖς
πολιτικοῖς. Εὐτυχῶς ὁ νέος Ὑπουργὸς ἔσπευ-
σεν ἅμα τῇ ἀναλήψει τῆς ὑπηρεσίας του νὰ
δηλώσῃ, ὅτι οἷοσθῇ τὸ καταρτισθὲν νομο-
σχέδιον καὶ οὕτω ἡ ἡσυχία ἐπανήλθε. Τὸ νο-
μοσχέδιον, ὃν δὲν ἔγινεν ἤδη θὰ γίνη ἐντὸς
ἐλαχίστου χρόνου νόμος τοῦ Κράτους καὶ θ'
ἀποδοθῇ τὸ δίκαιον εἰς κλάδον, ἄξιον μεί-
ζονος ἐκ μέρους τῆς πολιτείας μερίμνης,
Κλάδον, ὁ ὁποῖος παίζει εἰς τὰς χεῖρας του
αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν καὶ αὐτὸ τὸ μέλλον τῆς
πατρίδος.

Ἡ ἀπὸ καιροῦ μελετωμένη παραίτησις τοῦ
Τμηματάρχου τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως
κ. Κ. Σωτηρίου ὑπεβλήθη πρὸ ὀλίγων ἡμε-
ρῶν. Ἡ Ὑπηρεσία στερεῖται οὕτω δυνατῆς
προσωπικότητος, ἡ ὁποία ὤθησε τὴν λαϊκὴν
ἐκπαιδευσιν πρὸς πρόοδον καὶ ὑπῆρξε ἐκ τῶν
σπουδαιωτέρων συντελεστῶν τῆς κατὰ τὰ τε-
λευταία ἔτη μεταρρυθμιστικῆς ἐπιστημονικῆς
ἐν τῷ Ὑπουργείῳ ἐργασίας.

Τὸ «Διδασκαλικὸν δῆμα»—ἀριθ. 51 σελ.
3—χαίρει, διότι ἡ «πρόσκλησις» τῆς Ὀμο-
σπονδίας πρὸς τὸν Κλάδον, ὅπως κινήθῃ κατὰ
τὴν προεκλογικὴν περίοδον καὶ μεταδώσῃ τὸ
ἐνδιαφέρον του καὶ τὸν πόνο του γιὰ τὸ λα-
ϊκὸ σχολεῖο στοὺς δημοτικοὺς καὶ κοινοτι-
κοὺς ὑποψηφίους τῆς χώρας ἔσχε τὴν ἀπή-
χρησὴ τῆς στή συνείδησι τῶν συναδέλφων, ὅ-
πως φαίνεται ἀπὸ εἰδήσεις ἀπὸ πολλὰς ἐπαρ-
χίαις. Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἀγόμεθα νὰ ὁσφρανθῶ-
μεν πολλὰ. Καταβάλλεται προσπάθεια ἐνερ-
γοῦ ἀναμίξεως τοῦ κλάδου εἰς τὴν πολιτικὴν.
Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ
λαϊκοῦ σχολείου σήμερον θὰ ὑποστηρίχθουν
οἱ τοιοῦτον δῆθεν πρόγραμμα ἔχοντες δημο-
τικοὶ καὶ κοινοτικοὶ ἄρχοντες, αὐριοὶ οἱ ὅ-
μοιοι ἔχοντες ὑποψήφιοι βουλευταί. Καὶ, ἐ-
πειδὴ ὀρισμένον κόμμα προαλειφόμενον νὰ
ἐκμεταλλεῖται τὸν Κλάδον θὰ παρουσιασθῇ
ἄριον μὲ πρόγραμμα προσαρμοζόμενον πλῆ-

ρως εἰς τὰς ἀπόμενους τῆς Διδ. Ὀμοσπονδίας,
θὰ ζητηθῇ θεβαίως τοῦ Κόμματος τούτου ἡ
ὑποστήριξις.

Τότε ἡ ἀκολουθοῦσα τὴν ἐν λόγῳ ὁργάνω-
σιν μερὶς τῶν διδασκάλων θὰ παρασυρθῇ εἰς
πολιτικὸν ἀγῶνα καταστρεπτικὸν καὶ διὰ τὰ
ἄτομα ἀλλὰ—καὶ τοῦτο ἐνδιαφέρει ἡμᾶς πε-
ρισσότερον—καὶ διὰ τὴν Ἰδεολογίαν, τὴν ὁ-
ποίαν τόσον ἀνιέρως πειρώμεθα νὰ ἐκμεταλ-
λευθῶμεν. Ἄς προσέξουν καλὰ οἱ τὰ τοι-
αῦτα πειρώμενοι. Χωρὶς νὰ τὸ ἐννοοῦν ἴσως
ἀπεργάζονται τὸν ὄλεθρον παντὸς συντελε-
σθέντος προοδευτικοῦ ἔργου καὶ ἀστόχως φέ-
ρονται εἰς τὴν μονοπωλίαν πάσης νέας καὶ
μεταρρυθμιστικῆς ἰδεολογίας. Ἐπαναλαμβάνο-
μεν ὅσα καὶ εἰς τὴν προηγουμένην μας ἐ-
πιθεώρησιν εἵπομεν : ὁ διδάσκαλος δὲν πρέ-
πει οὐδόλως ν' ἀναμιγνύεται εἰς τὰ πολιτικά.
Καὶ προσθέτομεν, ὅτι εἰς πᾶσαν μὲν περίστα-
σιν πρέπει νὰ κινῆται καὶ μόνον κατὰ τὰς
ἐκλογὰς νὰ μὲνῃ ἀπολύτως ἀκίνητος. Τοῦτο
ἐπιβάλλει τὸ συμφέρον τοῦ καὶ ὡς ἀτόμου
καὶ ὡς δημοσίου ὑπαλλήλου καὶ ὡς ἐργάτου
οἰασδήποτε εὐγενοῦς καὶ μεγάλης Ἰδέας.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ὅσοι τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ν.
Ἐποχῆς» ἐπροσηυθεύθησαν τὰ τεύχη
τοῦ α' ἔτους ἀπὸ τὰ περίπτερα πω-
λήσεως καὶ τὰ πρακτορεῖα ἐφημε-
ρίδων δύνανται νὰ ζητήσωσι διὰ
δελταρίου τῶν τὸν πῖνακα τῶν πε-
ριοχομένων τοῦ α' τόμου, ἀπαρά-
τητον συμπλήρωμα τῆς σειρᾶς τῶν
τεύχων τῆς «Νέας Ἐποχῆς» τοῦ α'
ἔτους. Ὁ πῖναξ ἀποστέλλεται δω-
ρεάν.

ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΚΡΙΤΙΚΟΥ ΝΤΕ ΣΙΒΡΙΕ

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μέχρις ὅτου ἡ ἐπίσημος ἱστορία παράσχει
ἐξηγήσιν τῆς τετυφλωμένης αὐτῆς μεθόδου
πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ἐπὶ τῇ βάσει συμπτω-
μάτων τῆς στιγμῆς ὅτι τὸ Γαλλικὸν ἐπιτελεῖ-
ον ἐπέδειξε μοναδικὴν ἀπιστίαν ἀναφορικῶς
πρὸς τὴν ἐπικειμένην Γερμανικὴν ἐπίθεσιν.

Αὕτη μόλα ταῦτα καὶ ἀντιθέτως πρὸς
θεοῦλους τινὰς διαδιδόμενους ἀκόμη, δὲν ἐ-
πεξήτησε τὸ ἀπόλυτον ἀποτέλεσμα τῆς μυ-
στικότητος. Ἀπὸ τοῦ πρώτου δεκαπενθήμε-
ρου τοῦ Μαρτίου ολόκληρος στρατιὰ μὲ ση-
μαντικὰς δυνάμεις ἦλθε νὰ παρεμβληθῇ με-
ταξὺ τῆς στρατιᾶς τοῦ φόν Μπύλω καὶ τῶν
στρατιῶν Κρόμπριτς.

Ἡ στρατιὰ αὕτη διοικουμένη ἀπὸ τὸν
φόν Χουτίερ, τὸν νικητὴν τῆς Ρίγας, ἦτο
προωρισμένη νὰ κινηθῇ δυνατὰ τὴν 3ην
Ἀγγλικὴν στρατιάν.

Κατόπιν μεταξὺ τοῦ Καμπραι καὶ τοῦ
Οὐάξ ἰσχυρὸν πυροβολικόν, τοῦ ὁποίου ἓνα
μέρος εἶχε κατέλθει πρὸς τοὺς τομεῖς τοῦ
Ἀρντουά καὶ τῆς Φλάνδρας εἶχε συγκεν-
τρωθῇ. Τέλος περὶ τῆς 15ην Μαρτίου οἱ
Γερμανοὶ δι' ἀντιλίων ἀπεξήραναν τὴν δι-
ώρυγα τοῦ Σαιν Κεντὲν, διὰ νὰ δυνηθῶν
νὰ τὴν διέλθουν οἱ στρατιῶται των. Ἐπί-
σης κατεβίβασαν τὰ ὕδατα τοῦ Οὐάξ διὰ νὰ
εἶναι εὐκολότερα ἡ τοποθέτησις πολλῶν γε-
φυρῶν τῶν ὁποίων ἡ ἐμφάνισις εἶχεν ἀνα-
γνωρισθῇ ἀπὸ συμμάχους ἀεροπόρους.

Ἀν λοιπὸν τὴν 21 Μαρτίου οἱ Ἀγγλοὶ
κατελήφθησαν ἐξ ἀπροόπτου αἱ ἐνδείξεις
περὶ τῶν σχεδίων τοῦ ἐχθροῦ δὲν τοῖς ἔλει-
πον. Καὶ αἱ ἐνδείξεις αὗται ἀποκαλυφθεῖσαι
ἀπὸ ἑναερίου παρατηρητᾶς, ἐπεβεβαίωσαν
πλήρως τὸν στρατηγικὸν συλλογισμὸν ὅστις
προέβλεπε τὴν διαρρηκτικὴν Γερμανικὴν ἐ-
πίθεσιν εἰς τὸν τομεῖα τοῦ Σκόρπ καὶ τοῦ
Οὐάξ. Ἀλλ' ἴσως ὅπως τὸ Γαλλικὸν Ἐπι-
τελεῖον καὶ τὸ Ἀγγλικὸν ν' ἀμφέβαλλε περὶ
τῆς ἐπικειμένης αὐτῆς κοινῆς ἐπιθέσεως. Ἡ
συνεχὴς πίστις εἰς τὰς δῆθεν μιλίας τῆς
Γερμανίας καὶ τῆς Ἀδελφείας, ἀφοῦ ὑπῆρξε
μία τῶν ἐμμέσων ἀφορμῶν τοῦ πολέμου,
ἐπέφερε καὶ καταστροφὰς αἱ ὁποῖαι θ' ἀπε-
φύγοντο ἂν ἐπεκράτουν ὀλιγότεραι πλάναι

καὶ περισσότερα θετικότης.

Ὑπὸ τὴν πίεσιν 50 περίπου Γερμανικῶν
μεραρχιῶν ἡ Ἀγγλικὴ στρατιὰ 3η καὶ 5η
συνετοίβησαν. Ἡ πρώτη ὁλωσθήποτε κα-
τόρθωσε νὰ ἐνεργήσῃ βραδείαν ὑποχώρησιν
πρὸς τὸ Μπαμπὼμ. Ἡ δευτέρα ἐξετοπίσθη
καὶ διὰ τῆς υποχωρήσεως κατεστράφη σχε-
δὸν τελείως. Ὁ φόν Χουτίερ ἐρρίφθη ἐπὶ
τῆς ὁδοῦ Χομ Μοντιντιέ μὲ σκοπὸν νὰ ἐπι-
τύχῃ τὸν χωρισμὸν τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Γαλ-
λικῶν στρατευμάτων.

Τὰ Γαλλικὰ ἔσπευσαν ἀμέσως εἰς τὴν
γραμμὴν διὰ τῶν πλησιέστερων αὐτῶν δυνά-
μεων. Ἰππεῖς ἐν καλπασμῷ κατερχόμενοι
τῶν ἵππων των ἔλαβον τὸ ὄπλον ἀνὰ χεῖ-
ρας, τάγματα μετεφέρθησαν δι' αὐτοκινήτων
καὶ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην ἄνευ πυρο-
βολικοῦ, ἀεροπλάνα ἔσπευσαν πανταχόθεν
καὶ ἐβομβάρδιζον τὰς προελαυνούσας ἐχθρι-
κὰς φάλαγγας· αὐτὸ ἦτο τὸ θέαμα ἡρωϊκὸν
ἀλλὰ καὶ ἐμπερικὸν, τὸ ὁποῖον παρεσχέθη
εἰς τὸν Κόσμον μετὰ ἐπτάμηνον ἀμυντικὴν
ἀναμονήν. Καθηγίασε τὴν ἀξίαν τῶν στρα-
τιωτῶν, τοὺς ὁποίους οὐδεὶς κεραυνὸς ἐκλό-
νιζε. Ἀλλὰ ὅπως πάντοτε αἱ θυσίαι ἐξι-
σοῦντο πρὸς τὸ μέγεθος τῶν σφαλμάτων.

Ἀν ἡ ὁδὸς πρὸς τοὺς Παρισίους ἐφρά-
χθη ἐν ῥέλει, ἂν κυρίως ὁ μεταξὺ τῶν συμ-
μαχικῶν στρατιῶν σύνδεσμος διετηρήθη, οἱ
Γερμανοὶ μόλα ταῦτα ἔφθασαν εἰς τὰς πύλας
τῆς Ἀμιένης, εἰς τὰς ὁχθὰς τοῦ Ἀβρου καὶ
εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Κομπιένης. Ἐντὸς ὁ-
κτώ ἡμερῶν ἐστρατοπεύδουσιν πέραν τῶν
γραμμῶν πᾶς ὁποῖα τοῖς εἶχεν ἀρπάξει ἡ
τετραμήνης μάχη τοῦ Σόμ.

Ἀλλ' ἀφοῦ ἐξ ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν ἀ-
λήθειαν, διεπιστώσαμεν τὰ σφάλματα τῶν
συμμαχικῶν στρατηγέων, ἐπέστη ἡ στιγμή
νὰ καταδειχθῇ τὸ μέγα σφάλμα τὸ ὁποῖον
διέπραξεν τὸ στρατιωτικὸν Γερμανικὸν δυ-
συνβίβαστον : ὁ Χίνδεμυου καὶ ὁ Λούν-
τεντορφ, τὸ οὐσιώδες αὐτὸ σφάλμα τὸ ὁ-
ποῖον ἐστοίχιεν εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν τε-
λικὴν νίκην, ἦτις καὶ μόνη ὑπολογίζεται.
Κατὰ σύμπτωσιν ἡ ἐκθεσις τοῦ σφάλματος
τούτου θ' ἀποκαλύψῃ ἐκ τῶν προτέρων τοὺς
λόγους τοῦ ἀποφασιστικοῦ θριάμβου τὸν
ὁποῖον κατήγαγεν ἐντὸς εβδομάδων τινῶν ὁ

στρατιάς Φόρ.

Ο Λούτεντορφ, — ο αληθής σκηνοθέτης κατά τὰ 1918 — ἐπολέμη εν ἐπιθετικῶς καὶ κάθε φοράν, τὸν Μάρτιον, τὸν Ἀρίλιον, τὸν Μάϊον, τὸν Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον, εἰς ἓνα μόνον τομέα ἐκλεγέντα πρὸς ἀποραπιστικὴν ἐφοδὸν ἄλλ' ἀπομεμονωμένον ἐκ τοῦ συνόλου. Οὐδέποτε ἐσκέφθη, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ ἐπιτυχία, ὡς ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ἐπιτυχίας ταύτης· νὰ διεξαγάγῃ μίαν γενναίαν μάχην ἐλιγμῶν. Πάντοτε ἐπανελάμβανε τὴν μάχην τοῦ Βερντέν εἰς μεγαλειτέραν ἔκτασιν. Ἀλλὰ χάρις εἰς τὰ ταχέα μεταφορικὰ μέσα τὰ ὁποῖα διέθετεν ἡ αἰύνα, ἡ μεμονωμένη ἐπίθεσις εἰς ἓνα τομέα ὅσον ἀσκοπος καὶ ἂν ἦτο, ἤρχοντο εἰς τὸ νὰ μεταβάλλουν τὸν τομέα τοῦτον ὁμοίον πρὸς τοὺς παρουσιάζοντας τὴν μεγαλειτέραν ἀντίστασιν. Ἐφεδρεῖται πάντως εἰδούς ἔσπευδον ἐκεῖ, ἐνίοτε ἐντὸς ὥρων καὶ πάντοτε ἐντὸς ἡμερῶν. Συνεπεία τούτου ἡ ἐπίθεσις ἀφοῦ διὰ τῆς πρώτης ὁρμῆς της ἐδημιουργεῖ κύποιαν ἐσωχὴν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ ἐχθροῦ ἐσταματοῦσε καὶ κατόπιν ἐξεφίλιζτο εἰς μάχας ματαίας καὶ αἱματηράς. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς μάχης ἐστρέφοντο ὑπὲρ τοῦ ἡττημένου ὅστις συνέσφιγγε εἰς ἓνα τόσον τὸν ἐρήμερον νικητὴν του.

Βεβαίως λόγῳ τοῦ συνεχῶς ὀχυρωμένου μετώπου, ὁ Λούτεντορφ εἰσήγαγε μίαν παραλλαγὴν τῆς Ναπολεοντείου μεθόδου «ἀπαρτολεῖν τὸν ἐχθρὸν παντοῦ καὶ ἐπειτα βλέπειν» δίδων ἐν πρώτοις τὸ φοβερόν πλῆγμα, ὁπερ θραύει τὴν γραμμὴν τοῦ ἀντιπάλου, μετετόλιζε τὰς δυνάμεις του. Μία τοιαύτη ἔντονος μέθοδος δὲν συνεπύγετο συζήτητησιν. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἐπιτευχθὼν τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα εἰς ἀρχιστράτηγος ἀξίος τοῦ τίτλου αὐτοῦ, καὶ ὁ ὁποῖος φέρει ἐν ἑαυτῷ τὰς τύχας τῆς πατρίδος του, δὲν ὀφείλει νὰ διστάσῃ ὅπως δώσῃ τὴν νικητὴν μάχην. Διὰ τὰς μὴτὴν δώσῃ ποιεῖ τὴν μάχην αὐτὴν ὁ Λούτεντορφ, οἰαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν αἱ στρατιωτικαὶ του ἀρεταί· ἀπώλεσε τὴν Γερμανίαν καὶ μετ' αὐτῆς, πρὸ τῶν μετέπειτα γενεῶν, τὴν βραχείαν ἐκτίμησιν του ὡς στρατηγοῦ, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε μετ' ὀλιγοτέρας δαπάνας εἰς τὰ ἀνατολικά μετώπα. Καὶ τοῦτο δὲν εἶνε μία περιττὴ λύκα μέτωπα. Τί θὰ ἐγίνοντο πράγματι οἱ Σμύμαχοι ἂν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Μαρτίου, μετὰ τὴν Ἀγγλικὴν καταστροφὴν ἡ ἀκόμη κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Μάϊου, τὴν ὥραν καθ' ἣν οἱ στρατιῶται τοῦ Κρόμπριτς ἐφθάνον εἰς τὸν Μάρνην

καὶ ὁλόκληρον τὸ μέτωπον τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων ἐκλέγετο διαδοχικῶς εἰς τὴν Φλάνδραν, τὸ Ἀρτουά, τὴν Καμπανίαν, τὴν Ἀγκὼν, εἰς τὴν Λωρραίνην; Ἐνὶ πᾶσι αἱ διαθέσιμα ἐφεδρεῖαι τῶν Συμμάχων ἔσπευδον πρὸς τὴν ἀνοιγεῖσαν ῥωγμὴν τί θὰ συνέβαινε ἐκεῖ ὅπου ἔειπον; Ὅποια ἀμνηστία μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν ἡ ἀγκασμένων ν' ἀντιμετωπίσουν ἀπρόοπτα νέα καὶ συνεχῇ πλῆγματα;

Διὰ τοὺς συμμάχους δὲν εἶχεν ἐπειστὴ ἀκόμη ἡ στιγμή τῆς γενικῆς μάχης. Αὕτη ὅσας περιπετείας καὶ ἂν συνεπάγεται, πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τυφλῶς καὶ χωρὶς σταμάτημα μέχρι τῆς ἀπολύτου λήξεως. Αὐτὸ θὰ πράξῃ ὁ στρατάρχης Φόρ ὅστις ἀπῆλθον ἡσυχῶς εἰς τινὰς ἀξιωματικῶν οἱ ὁποῖοι τοῦ ἐξεφράσαν ἀνησυχίας διὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν ἐφεδρεῶν: «πῆγαίνετε ὅπως δὴ ποτε». Μία μεγάλη στρατιωτικὴ ἐνέργεια ἔχει ἀξίαν μόνον διὰ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς συνεχείας της.

Καὶ ὅταν ὁ Λούτεντορφ κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα ἀνελάμβανε μερικὰς ἐπιθέσεις, ὅσον ἰσχυραὶ καὶ ἂν ἦσαν, ἔκλειε διαδοχικῶς τὸν δρόμον πρὸς τὴν νικητὴν τῆς ὁποίας αἱ πτέρυγες κινεῖνται πάντοτε ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς.

Μόλα ταῦτα θὰ εἴπῃ τις ἂν ὁ Γερμανὸς ἀρχιστράτηγος παρεβίασε τὰς αἰωνίους ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι διέπουν τοὺς ἀνθρωπίνους ἀγῶνας ἡ ἀφορμὴ ἔγκειται ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν τῶν ἀναγκαίων μέσων πρὸς διεξαγωγὴν μιᾶς γενικῆς μάχης. Ἡ δικαιολογία αὕτη ἔστω καὶ ἀληθής, δὲν θὰ εἴχῃ ἀξίαν, διότι εἰς τὰς ἀποφασιστικὰς στιγμὰς ἀσθενεῖς οἱ ἰσχυροὶ προχωροῦν ὅπως δὴ ποτε ἐμπιστευόμενοι εἰς τὴν Ἱερὰν Μεγαλειότητα τὴν τύχην ἣν ἐπεκαλέσθη ὁ Φρειδεῖκος Β'. Ἀλλ' ὁ Λούτεντορφ μετὰ πλείονας τῶν 200 μεραρχιῶν, διέθετε πᾶν ὅτι ἀπαιτεῖτο διὰ τὴν κατανάλωσιν μιᾶς μάχης ἀναλόγου πρὸς ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν βραδύτερον ἠπῆρξεν ἡττημένος, ἐφ' ὅσον τὴν 1ην Ἰουλίου 1918 δηλαδή μετὰ τὰς ἀερινὰς ἀπολείας αἱ Γερμανικαὶ δυνάμεις ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ μετώπου ἀνῆρχοντο ἀκόμη εἰς τὸν κολοσσιαῖον ἀριθμὸν τῶν 3.127.000 ἀνδρῶν.

Μέχρι τῆς εἰσόδου εἰς τὴν γραμμὴν τῶν πρώτων Ἀμερικανικῶν στρατευμάτων, δηλαδή μέχρι τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1917 οἱ Ἀγγλοὶ, Βέλγοι καὶ Γάλλοι δὲν ἠδύναντο ν' ἀντιπαρατάξουν εἰς τὰς μαχητικὰς αὐτὰς μάχας ἐμὴ 162 μεραρχίας. Ἐπιτρέπεται λοιπὸν νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἂν ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς συντριβῆς τῆς 5ης Ἀγγλικῆς

στρατιάς, τὸ Γερμανικὸν Ἐπιτελεῖον ἐποφελούμενον τῆς ἀναμφισβητήτου ἀταξίας τὴν ὁποίαν ἐπέφερε τὸ γεγονός εἰς τὰς τάξεις τῶν συμμάχων, ἐδίδε τὴν γενικὴν μίχην θὰ εἴχε μετὰ τὸ μέρος τοῦ μεγάλης ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ἐφ' ὅσον δὲν ἐτόλμησε τὸ σφάλμα τοῦ ὑπῆρξε μέγα τόσον διὰ τὴν Γερμανίαν ὅσον καὶ τὴν Γαλλίαν αἵτινες ἐθεώρησαν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου αὐτοῦ καλὸν παίκτην.

Ο Λούτεντορφ ἐφήρμοσε μίαν ἐμπειρικὴν μέθοδον χωρὶς τὴν ἐπέμβασιν μιᾶς ἀπὸ τὰς ριψοκινδύνους ἐκείνας χειρονομίας αἱ ὁποῖαι χαρακτηρίζουν τοὺς παίκτας. Ὅταν μία τῶν μεμονωμένων ἐπιθέσεων τοῦ φράσσεται, εἴτε πρὸ τῆς Ἀμιένης, εἴτε εἰς τὰ

ὄρη τῆς Φλάνδρας εἴτε ἀλλαχοῦ σταματᾷ ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας καὶ φαίνεται εὐρισκόμενος ἐν ἀμνηστία. Ἐν συντομίᾳ ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν δίδει τέσσαρας μάχας ἐπὶ διαφόρων μετώπων. Οὐδέποτε οἴσκει τὸν κύβον διὰ τὸν ὁλοκληρωτικὸν ἀγῶνα τὸν ὁποῖον τῷ ἐπιτρέπει ἡ ἀριθμητικὴ του υπεροχή. Ὑπὸ τὴν φαινομενικὴν ἐξαιρετικότητά καὶ παρὰ τὴν σκληρότητα τῶν ἐπιθέσεων του, ὁ Λούτεντορφ ἐν τῷ Δυτικῷ μετώπῳ δὲν ὑπῆρξεν ἢ ἓνας στρατηγός, στρατηγὸς τακτικῆς χωρὶς ἐκτέλεσιν, ὁ ὁποῖος κατὰ βάθος ἐφοβεῖτο τὸν ἐντὸς του διάττι ἢ ὄρασις του ἦτο βραχεία δι' ἓνα μέγα δόγμα.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Εἰς ποίαν ἀθλιότητα κατέπεσεν ἡ Ρωσικὴ νεολαία διὰ τῆς ἀνατροφῆς τὴν ὁποίαν ἀπὸ τοῦ 1919 καὶ ἐντεύθεν ἠθέλησε νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ἡ Κυβέρνησις τῶν Σοβιετ, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ περιγραφῇ λεπτομερῶς καὶ πιστῶς χωρὶς νὰ προσκρούσῃ τις εἰς τὸ αἰσθητὴ τῆς αἰδοῦς. Καὶ ὅμως ὑπῆρξαν ἰδεολόγοι, οἱ ὁποῖοι σοβαρῶς ἐπίστευσαν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐφαρμόσουν κατὰ γράμμα τὰς ἐλευθερίας τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ ν' ἀφίσουν τὴν ἀνατροφὴν τῆς νεολαίας εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν. Εἶνε ἀληθὲς ὅμως ὅτι ἐν ἀρχῇ ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις παρ' ὅλας τὰς προτροπὰς μερικῶν πρακτικῶν συμβούλων, δὲν ἔδωσε μεγάλην προσοχὴν εἰς τὰς ἐλευθερίας αὐτὰς καὶ ἠθέλησε νὰ προσεταιρισθῇ τὴν νεολαίαν δι' ἀναδιόργανώσεως τοῦ σχολικοῦ συστήματος. Ὡς ἀσφαλὲς μέσον ἐνόμισεν ν' ἀναθρέψῃ τὴν νεολαίαν μετὰ τὰς αὐστηρὰς ἰδέας τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῆς τὰ δόγματα τοῦ διὰ πάντος τρόπου καὶ πρὸ πάντων δι' ἱκανοποιήσεως τῶν κλήσεων ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας εἶνε ἐπιρροῆς ἡ νεολαία. Καὶ αὗται εἶνε: «Ἐλευθερία καὶ ἀπόλαυσις!» Τὸ σχέδιόν της ἐπέτυχε. Ἡ ρωσικὴ νεολαία εἶνε σήμερον ὅλη κομμουνιστικὴ, ὅχι ὅμως μετὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ παγκοσμίου πνεύματος, ἀλλὰ πρὸς ἀναγνώρισιν

ὅτι τὸ σοβιετικὸν σύστημα εἶνε ἡ πηγὴ ὅλων τῶν νέων ἐλευθεριῶν καὶ ἡ ἀποφυγὴ ὅλων τῶν δυσσεβειῶν.

Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ καθώρισεν ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις νὰ καταστῇ — γράφει ἐκ Μόσχας Γερμανὸς δημοσιογράφος — δημοφιλεῖς εἰς τὴν νεολαίαν διότι ἐπέτυχε νὰ χαλαρώσῃ τοὺς οἰκονομικοὺς δεσμούς, ν' ἀπομακρύνῃ τὰ τέκνα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπὸ τοὺς γονεῖς των καὶ διὰ μελιπηκτῶν ἀνεξαρτησίας καὶ ἐλευθερίας νὰ τὴν ἐκθύσῃ εἰς τὰ δίκτυά της. Κατὰ βάθος δὲν ἐχρημάζετο καὶ πολλὴ τέχνη διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τις τοῦτο, διότι ἡ νεολαία θεωρεῖ ἥρῳα καὶ σωτήρια ἐκεῖνον ὅστις τὴν ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὴν ῥάβδον τοῦ παιδαγωγοῦ. Πλείστα ὅσα βιβλία ἐξεδόθησαν περιέχοντα τὰς ἰδέας περὶ τοῦ νέου σχολικοῦ συστήματος καὶ ὀρεϊλόμενα εἰς τοὺς ἰδεολόγους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι νομίζουσιν ὅτι ἐκάστη ἐπανάστασις δέον νὰ ἐμπνεύσεται καὶ ὑπὸ νέων ἰδεῶν. Πρωτίστη ἰδέα, ὅχι καὶ τόσον νεωτεριστικὴ, ἡ τῆς ἐλευθερίας, ἐισήχθη διὰ τὴν ἐκτοπίσιν τὴν παιδαγωγικὴν ἀρχὴν καὶ ἀέρος σὺνδεσμος τοῦ Σχολείου μετὰ τὴν πραγματικὴν ζωὴν ὁπερ δὲν εἶνε τι νέον, διότι ἔχει εἰσαχθῇ πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν Ἀμερικανὴν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ κατὰ μεθοδικὸν τρόπον πολὺ καλῶτερον τοῦ ἐν Ρωσσίᾳ. Ὁ τύπος δὲ τῶν ἐμ-

πειρικών σχολείων της Ἀμερικῆς ἐφαρμόζε-
ται ἰδιαίτερος ἐν Ρωσίᾳ. Ἰδρύθησαν ἤδη
ἐβδομήκοντα τοιαῦτα, ἀλλ' εἰς τόσον μέγα
κράτος εἶνε βεβαίως ἐλάχιστα. Τὸ μόνον
θερικὸν, ὅπερ μέχρι τοῦδε διὰ τούτων ἐπε-
τεύχθη, εἶνε ἡ παροχὴ μεγαλυτέρων πιθα-
νοτήτων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καλλιτεχνι-
κῶν ιάσεων. Ἰδιαίτερος παρατηρεῖται με-
γάλη ἐπίδοσις τῶν σκιαγραφούντων τὴν φύ-
σιν καὶ με καταπληκτικὴν ἐπιτυχίαν. Ἐάν
δὲ σκεφθῇ τις ὅτι ἡ σχολικὴ ἐκπαίδευσις τῶν
παιδίων εἶνε ὑποχρεωτικὴ, καὶ ὅτι μόνον
5 οἱ φοιτοῦν ἤδη εἰς τὰ σχολεῖα δύναται
νὰ συμπεράνῃ σχετικῶς πόσον ἀσήμαντος
εἶνε ἡ ἐπίδοσις τοῦ σχολείου διὰ τὴν συν-
ολικὴν κατεύθυνσιν τοῦ ρωσσικοῦ βίου.

**

Παρ' ὅλα ὅμως ταῦτα δὲν δύναται νὰ
γίνῃ σοβαρὸς λόγος περὶ συστηματικῆς ἀνα-
τροφῆς τῆς νέας ρωσσικῆς γενεᾶς. Διότι λεί-
πουν τὰ χρήματα πρὸς ἀνέγερσιν σχολείων
καὶ ἀνεύρεσιν διδασκάλων. Ἡ ἔλλειψις χρη-
μάτων εἶνε ἀδύνατον ν' ἀναπληρωθῇ, ἀκόμη
καὶ ἂν ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σιτοπαραγωγή
παράσχωι πλεόνασμα 300 ἐκατομμυρίων ρου-
βλίων τὰ ὅποια θὰ κατὰσχῃ ἡ Κυβέρνησις διὰ
νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ ἐξ αὐτῶν ἔσοδον ὑπὲρ
τῆς πασχούσης βιομηχανίας, πρὸς ἀγορὰν
μηχανῶν καὶ ὀλικοῦ, οὕτως ὥστε ἐλάχιστον
ποσὸν θ' ἀπομείνῃ ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδύσεως
μὴ ἀποκλειομένων ἐννοεῖται καὶ τῶν διὰ
τοὺς ἐξοπλισμοὺς καὶ ἄλλους σκοποὺς δαπα-
νῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ χρήμα ἐὰν εὐρεθῇ, ἐφ' ὅ-
σον δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν διδάσκαλον νὰ
ἐπαινῇ καὶ νὰ τιμωρῇ τὰ παιδιά, ἀποκλείε-
ται ἡ πραγματικὴ διαπαιδαγώγησις αὐ-
τῶν.

Διότι σήμερον οἱ παῖδες κάμνουν ὅ,τι θέλουν
μὴ ἀνατρεφόμενοι οὔτε πρὸς ἐκμάθησιν
γνώσεων, οὔτε πρὸς διαμόρφωσιν χαρακτῆ-
ρος. Τὰ λεγόμενα «Δέστι Ντόρνι», ἥτοι σω-
φρονιστήρια διὰ τὰ ἐγκληματοῦντα παιδιά,
εὐρίσκονται εἰς ἀθλιεστάτην κατάστασιν. Ὁ
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐνθουσιασμός εἶνε τό-

σον μέγας, ὥστε ἀφίνουν τὰς θύρας τοῦ
σωφρονιστηρίου ἀνοικτάς, καὶ οἱ τροφίμοι
φεύγουν ὅταν τοῖς ἀρέσῃ! Τὰ ἀγαπητὰ μι-
κρὰ τὸ σκάζουν τακτικά, καὶ εἶνε κωμικὸν
ὅταν τὰ προσάγοιν εἰς τὰ δικαστήρια τῶν
παιδίων καὶ ἐπιβάλλουν εἰς αὐτὰ τὴν ἰδίαν
ποινὴν, νὰ τὰ κλείσσουν δῆθεν εἰς τὸ σω-
φρονιστήριον. Τὰ εἰς παιδικὰ δικαστήρια
δικαζόμενα παιδιά μέχρις ἡλικίας 18 ἐτῶν
δηλοῦν ἀπλούστατα εἰς τὸς δίκας νὰ τὰ ἀ-
φίσουν ἐλεύθερα ὅπως ἐπιστρέψουν τὸ τα-
χύτερον εἰς τὰς φυλάκας τῶν.

Διὰ νὰ ἐννοήσῃτε τί θαύματα κάμνει αὐ-
τὴ ἡ διαπαιδαγώγησις, πρέπει νὰ μάθετε ὅτι
μόνον ἐν Μόσχᾳ ὑπάρχουν ἐβδομήκοντα χι-
λιάδες ἀγυριόταιδες, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν ἀνε-
ξαίρετως εἰς ἐγκληματικούς κύκλους, καὶ ἀ-
φοῦ φιλοξενοῦνται ἐπ' ὀλίγον εἰς τὰ σωφρο-
νιστήρια μεταφέρονται εἰς ἀνώτερα κατα-
στήματα διὰ νὰ συνεχίσουν με μεγαλύτερον
ζήλον τὴν δεξιὰν τῶν. Ἡ ζωὴ τὴν ὁποίαν
διάγουν τὰ παιδιά αὐτὰ ἀνερχόμενα καθ' ὅ-
λην τὴν Ρωσίαν εἰς 800 χιλιάδας, εἶνε φο-
βερά.

Κοιμοῦνται μέσα εἰς κιβώτια καὶ εἰς βα-
ρέλια καὶ μόλις ὁμοιάζουν με ἀνθρώπινα
ὄντα. Πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἔξω μέσα εἰς τοὺς
κλειστοὺς θόλους τοῦ Κρεμλίνου, ὅταν δὲ
ἡ ἀστυνομία ἐκρήμνιζε τὰς θύρας εὐρέθη-
σαν ἐντὸς χιλιάδες ἀστέγων παιδίων. Διδά-
σκαλοι δὲν ὑπάρχουν, εἰμὴ ἐλάχιστοι εἰς τὰ
λεγόμενα σχολεῖα, ἀρκεταὶ ὅμως διδασκά-
λισαι, αἱ ὅποια διὰ νὰ κερδίσουν τὰ πρὸς
τὰ ζῆν, στερούμεναι διδακτικοῦ ὕλικου, ἐρ-
γάζονται ἀνευ προτύπων ἰδανικῶν καὶ ἐ-
λευθέρως ὅ,τι θέλουν χωρὶς σύστημα καὶ
χωρὶς ὀριζόμενον σκοπὸν. Ἀλλὰ τί δύνα-
ται καὶ αὐταὶ νὰ πράξουν ὅταν δὲν ἡδυνή-
θησαν νὰ ἐμποδίσουν κατὰ τὸ παρελθὸν
ἔτος εἰς ἐν νηπιαγωγεῖον τῆς Μόσχας τοὺς
γάμους μεταξὺ παιδίων καὶ κορασίων ἡλι-
κίας 13—14 ἐτῶν; Καὶ πῶς δύναται νὰ ὑ-
πάρξῃ ὑγιεινὴ καὶ ἠθικὴ, ὅταν δὲν ἔχῃ τις
τὴν ἐνέργειαν νὰ σταματήσῃ αὐτὰς τὰς κα-
ταστρεπτικὰς κοινωνικὰς ἀταξίας;

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΑΤΕ ΟΛΟΙ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΑΣ
ΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΟΙ ΤΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΜΕΤΡΗΤΑ ΣΑΣ
ΟΙ ΟΙΚΟΤΕΝΙΑΡΧΑΙ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΙ Κ. Α. Π. ΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΑΣ
ΔΙΑ ΝΑ ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ
ΕΙΣ ΤΟ ΛΑΧΕΙΟΦΟΡΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ
ΔΡΧ. 200.000.000

ΔΕΙΑ ΕΚΑΣΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ ΔΡΧ. 250
ΜΟΝΟΝ ΟΥΤΩ ΘΑ ΑΠΟΚΤΗΣΩΜΕΝ ΔΡΟΜΟΥΣ, ΝΕΡΑ, ΦΩΤΙΣΜΟΝ, ΠΛΑΤΕΙΑΣ, ΔΙΜΕΝΑΣ
ΚΑΙ ΕΠΑΡΚΗ ΑΡΘΜΟΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ
ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΑΠΟ 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ-15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ Ε'Σ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

«Μηδεις αγνοων Λογιστικὴν εἰδὼ εἰς
τὴν ἰδιωτικὴν καὶ δημοσίαν οἰκονομίαν».

22ον ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΕΤΟΣ 1925—1926

ΕΜΠΟΡΙΚΗ & ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝ ΤΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΕΜΠΟΡ. ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΤΟΥ "ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ,"

ΤΕΤΡΑΤΑΣΙΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ συνδυάζουσα προφορικὴν διδασκαλίαν καὶ ἀτομικὴν
ἐργασίαν τοῦ σπουδαστοῦ κατὰ γεωτάτον παιδαγωγικὸν σύστημα, χορηγοῦσα
πτυχία 1) Στοιχειώδους Λογιστικῆς καὶ 2) Ἀνωτέρας Λογιστικῆς καὶ πρὸς τοῦ-
τοις παραδιδόνουσα ὑποδείξεις διὰ τὰς προκηρυχθούσας ἑξατάξεις τῆς
Ἀκαδημαϊκῆς Λογιστικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, διαγωνιζομένης Τραπεζῶν,
ἑξατάξεις τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Ἐμπορικῶν Σπουδῶν κλπ. δι' Εἰδικῶν Φρον-
τιστηρίων. **ΤΜΗΜΑΤΑ ΣΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ**· **ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ**
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ διὰ τοῦ Ἐμποροῦπαλλήλου.
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ κατ' οἶκον διὰ **ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗΣ ΑΝΤΑ-**
ΠΟΚΡΙΣΕΩΣ διὰ τοὺς διαμένοντας ἐν Ἑλλάδι.

ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ ἄρχονται ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου
ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΑΙ καὶ ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ἀπὸ 16ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Πρόγραμμα πέμπεται εἰς αἰτοῦνται: **ΝΟΤΑΡΑ 68**—ἐν Πειραιεὶ
Ἐξακολουθεῖ ἡ ἐγγραφὴ ἀνδρῶν καὶ εἰς τὴν Β' Σειρὰν Μαθημάτων Λογι-
στικῆς ἀντὶ Δραχ. 125. Ἐξεδομένη ἦδη τὰ δύο πρῶτα τεύχη α' καὶ β', διότι
δίδονται μόνον εἰς τοὺς ἀνδρῶν μαθητὰς.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΑΡΤΑΠΟΘΗΚΗΝ

ΤΗΣ Α. Ε. Β. Ε.

Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ

3 - ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ - 3

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ

*ὅλα τὰ εἶδη τοῦ χαρτοῦ
εἰς ὅλας τὰς διαστάσεις
εἰς ὅλα τὰ πάχη,
εἰς ὅλα τὰ χρώματα,
εἰς ὅλας τὰς ποιότητας καὶ
εἰς τὰς καλλιτέρας τιμὰς.*

ΧΑΡΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ, ΓΡΑΦΗΣ, ΠΑΡΣΕΜΙΝΕ
ΙΛΛΟΥΣΤΡΑΣΙΟΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ, ΕΞΟ-
ΦΥΛΛΩΝ, ΜΠΡΙΣΤΟΛ, ΒΕΛΟΥΤΕ, ΠΕΡΙΤΥΛΙΞΕΩΣ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΑΜΕΤΟΣ. ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ